

Tamara Matevc

Zaljubljeni v smrt

"Najina ljubezen ni ne prva, ne zadnja,
ne edinstvena, ni ne zrela, ne prava,
je preprosto ljubezen."

Danica Tomažič

DRAMSKE OSEBE

- DANICA TOMAŽIČ, mlada ženska
- STANKO VUK, mlad moški, njen mož
- PINKO TOMAŽIČ, mlad moški, Daničin brat
- EMA TOMAŽIČ, starejša gospa, mama Danice in Pinka Tomažiča
- ANGELO, mlad vrtnar
- RINA, mlada služkinja

- svatje
- fašisti

KRAJ DOGAJANJA

Trst: pomol, hiša Tomažičevih, celica, Daničino in Stankovo stanovanje, pa spet pomol ...

ČAS DOGAJANJA

Malo prej in malo slej

1. DEJANJE: *Vse bo še v redu*

1. prizor: *Božični večer*
2. prizor: *Kaj imaš, kaj veljaš, kaj mi daš?*
3. prizor: *Mi smo sami sebi največji sovražniki.*
4. prizor: *Poroka na hitro, prepir na prepir in resne priprave na pogreb*

2. DEJANJE: *Nič več ne bo v redu*

1. prizor: *Celica*
2. prizor: *Kam, hudič, se je zalezla?!*
3. prizor: *Deja vu*

V drami Zaljubljeni v smrt so v funkciji monoloških ali dialoških prvin uporabljeni tudi posamezni tekstovni sklopi iz

© Tamara Matevc

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorice je prepovedana.

romana Mladoporočenca iz ulice Rossetti (Fulvio Tomizza, Založništvo tržaškega tiska, Trst 1987) in iz Ljubezenskih pisem (Stanko Vuk, Založništvo tržaškega tiska, Trst 1986).

1. DEJANJE: *Vse bo še v redu*

1. prizor: *Na božični večer*

Pri Tomažičevih. Danica in služkinja Rina krasita jelko, Rina hiti zračit, pristavljat vodo za čaj, pogrinjat mizo ... Obe sta razigrani in praznično razpoloženi.

RINA: *Žgečkljivo.* In pole, gospa Dani, kako je šlo potem naprej ...

DANI: Kar po svoje, Rina, kar samo od sebe, boš že sama videla ...

RINA: Ma, prosim, povejte mi, Dani, povejte mi, ker ne zdržim več ...

DANI: Se sploh ne da opisat, Rina, še pesnik ne zna povedat tega, kako je fajn ...

RINA: *Se spomni na Stanka.* Ma, kako da ga še ni, gospa? Rekla ste, da bo tu takoj, ko bo vaša mama odnesla pete ...

DANI: Je tak, včasih rad malo odlaša, da je potem še bolj sladko ...

RINA: Mene me že začenja skrbet, gospa Dani ...

DANI: Kaj te začenja, Rina, srbet? O, ti porednica ... A bi rada, da ti ga kdaj malo posodim?

RINA: Gospa Dani, rekla sem, da me začenja skrbet! Skrbet, ste me razumela? Ne srbet, saj nosim samo bombaž in nič sintetike na golo kožo, ampak skrbet!!! – Kaj, če je zavil k polnočnici?

DANI: Ga ni ministranta na tem svetu, ki bi šel k polnočnici, ko je njegova ljuba sama doma, Rina. Ga ne nosi ta Zemlja takšnega ... *Skoči h klavirju in zaigra par taktov Svete noči, pripeva senzualno, kot bi šlo za kako erotično pesem.*

RINA: Kako vi intonirate, gospa Dani, kako jo to lepo! Jaz pa nisem nadarjena za petje. Pri nas doma smo imeli pesmarice, so vsi peli ko slavčki, mama, oče, sestre, bratje, none in nonoti. Ampak meni niso pustili peti, so rekli, da ne znam ... Pol so se pa čudili, zakaj se tako grozno jokam, ker da

so hujše stvari na svetu kot ta, da ne znaš pet ... – Jaz pa vseeno mislim, da hujše stvari postanejo lažje, če si kdaj pa kdaj kakšno zapoješ ... Kakšno lepo slovensko pesem, kakšno cerkveno na primer, Sveto noč.

DANI: Ali pa kakšno kosmato od Prešerna? “Kako, da se nunam trebuhi redé? Zato, ki se farjam porivat pusté.”

RINA: Gospa Dani!

DANI: Lej Rina, dokler se farji in nune med sabo, se meni zdi čisto okej ...

RINA: Gospa Dani!

DANI: Če jim paše, bog požegnaj!

RINA: Gospa Dani!

DANI: Boljše tako, kot da se far spravi nad nedolžnega otročiča, a ni res?

RINA: To sploh ni res, to si je vse ... Kučan izmislil!

DANI: Ma, ne kregajva na božični večer, Kučan ali Pučnik, meni je vseeno, da le moj dragi pride k meni ... – Hotela sem samo rečt, da Sveta noč v originalu ni zelo slovenska ... – In da ne znaš pet, so ti rekli zato, ker so ti zavidali, da si tako pametna in lepa ... Jaz si pa najbolj enostavne molitvice ne morem zapomniti. Vse se mi zdijo tako smešne in vse enake. Kar nekaj: Sveta Marija, mater ti božja, jaz s teboj, ti z menoj, aleluja, aleluja, aleluja ...

RINA: Gospa Dani! Ne govorite tako! Kaj, če vas sliši Stanko?! *Prestrašeno odpre vrata in pokuka skozi njega, če za njimi slučajno ne prisluškuje Stanko.* – Hvala bogu, da ga še ni! Zdaj pa konec neumnosti, gospa Dani! Raje zapojte kakšno lepo ... Marijine pesmi, na primer, so tako čudovite, krasne, vi bi to tako lepo zapela!

DANI: Čakaj, saj eno poznam, tole me je naučila nona: Marija skoz' življenje, voditi srečno znaš, ti ... – Kako je naprej?

RINA: *Pridno.* Marija, skoz' življenje voditi srečno znaš, ti vodi skoz' trpljenje življenje čolnič naš, ti krmi ga v valovih, ti brani ga v vetrovih, Marija, hiti na pomoč. Marija, Marija ... *Ne da bi se pravzaprav sploh zavedala, navdušena sama nad seboj.* Vi ste za na kor, gospa Dani, vi ste za na kor!

DANI: Jezus bi s križa padel, če bi se taka grešnica tam prikazala ...

RINA: Ne, gospa moja, on je znal vsem odpustiti, še Magdaleni, prešuštnici, in bi tudi vam, prav gotovo, samo malo se pa res morate zresniti, ker to ni več nobeni reči podobno ... Že res,

da ste mlada, ma ...

DANI: Dol bi padel, da bi mi pod krilce gledal ...

RINA: Gospa Dani!!!

DANI: Dobro, dobro ... Bom šla pač k spovedi. Pa kaj tam poveš? Vse po resnici? – Sveti oče, moji grehi so: Stanko Fuk me je ljubil že takoj prvi večer.

RINA: *Vriska od ogorčenja, malo pa tudi od sladko pregrešne vznemirjenosti.* Gospa Dani!

DANI: A je to moj greh ali njegov?

RINA: Gospa Dani!!!

DANI: In če nama ni nič žal, kdo pol plača?

RINA: Gospa Dani!!!

DANI: Je to potem sploh še greh?

RINA: Gospa Dani!!! *Se zbere in skuša rešiti to zapleteno teološko vprašanje.* Greh je, ... *razmišlja, kako bi povedala* ... če se človek iz boga norca dela. In Stanko se ni iz boga nikoli norca delal!

DANI: Ker mu nisem dala časa ...

RINA: Jaz ne razumem teh teoloških vprašanj, sem samo služkinja, samo čutim pa v srcu, da tako govorjenje ni prav ...

DANI: Pa kaj se zdaj križaš, no, boš vse peklenščke pregnala, nam bo ostal en sam angelski dolgčas ...

RINA: *Išče opravičilo za Stanka, saj ji sladka podoba, kako je Danico ljubil že kar prvo noč, kar noče in noče iz glave.* Kar pa se Stanka tiče ... Moška narava! To bog razume! Ma, Stanko je drugače človek na mestu. In s takim glasom, kot ga imate ... Ste hujša ko Eva. – Mene me ne bo nikoli nobeden hotel. Mi je teta od none povedala, da je to zato, ker nam je zmanjkalo

kave tisto jutro, ko sem bila jaz rojena ...

DANI: Rina, tako te bova napravili, da bodo vsi fašisti, ko boš stopicala po cesti, v nezavest padli! Ko da bi jih kdo ustrelil. Penk, penk, penk ... Cela četica. Ti samo prideš, se postaviš, jih zviška pogledaš, pomigaš s prstom, malo s tazadnjo ... in tistega, ki te bo najbolj vroče gledal ... (*jo poljubi*) poljubiš.

RINA: Jaz nočem fašista. Slovenca bom vzela! Zavednega, vernega, delovnega, kremenitega, ma ne komunističnega! *Se sramežljivo muza.* – Ma eden se mi tudi že dopade ...

DANI: O! Kdo? Povej mi, povej mi! Lahko ugibam? O! Že vem! Angelo. Angelo, naš vrtnar! Angelo! To si si pa dobro izbrala! Ta pa zna rožice saditi ...

RINA – *ji je silno nerodno*: Gospa, da ne boste kaj komu povedala. Ampak meni se zdi, da je tudi on, tako kot vsi drugi, zagledan v vas. Kar naprej vam nosi rdeče vrtnice ... Jaz vem, gospa, da ni prav, ampak sem ljubosumna!

DANI: To si povedala pri spovedi?

RINA: Sem.

DANI: In kaj ti je rekel župnik?

RINA: Tri rožne vence sem morala zmolit ...

DANI: O, porkamadona!

RINA: *Nesrečna zaradi Daničinega nizkega jezika.* – Ma gospa Dani, ma ojoj ...

DANI: *Zelo ljubezniva in dobrohotna in predvsem tako mladostno neobremenjena.* – Ma, Rina, ne bodi ljubosumna, Angelo je pač vrtnar in zato skrbi za rože, in ko jih malo obreže, pač prinese meni par cvetov, da ne grejo stran ...

RINA: Vsak dan?!

DANI: Lej, ti bom pokazala, kako se napravi. Lahko vzameš kaj mojega, vse kar ti je všeč ...

Tudi hlačke, svilene, čipkaste, z razporkom ...

RINA: Z razporkom?!

DANI: Kdaj, če ne zdaj, sladka moja?

RINA – *se ji strašno zanimivo zdi*: Gospa Dani, ma ne, ma jaz nisem navajena, jaz zmeraj vse tako naravno ...

DANI *si daje opravlka z njo, jo slači, jo štima*: Naravno, naravno ... Ko se bo zatelebal vate, bo vse naravno. Ti se malo našminkaj, namaži si nohte in nasmehni se mu ... Lej, to oblekco pomeri, alo.

RINA: Kako naj se jaz stlačim tu notri, sem predebela. Sem ko puhna luna, joj!

DANI: Kakšna polna luna! – Da te vidi moj Stanko v tem, mi takoj skoči čez plot!

RINA: Oh, gospa!

DANI: Lepa si ko rožica. Ko roža Marija. – *Prešerno*. Lepa si, lepa si, roža Marija ...

RINA: Miracolo ... Pa sem res lepa. – *Nenadoma zelo zavzeta*. Kako je to gospa, potem, ko se poljubita, kako gre naprej ...

DANI: Naravno, naravno ...

RINA: Kako je šlo pa pri vama s Stankom?

DANI: Midva sva se kar ... zlepila! – Padla sva drug v drugega kot zadrga ...

RINA: Jaz si to sploh ne morem predstavljati ... Jaz tega ne bom nikoli znala ... Se da to kje prej vadit? Če bi jaz živela v 21. stoletju, bi odprla agencijo za prve poljube in te reči ... Bi imela delavnice, tečaje, seminarje ... To bi bila po moje lahko strašna niša ...

DANI: Prvič malo boli, se ne smeš ustrašiti.

RINA: Koliko je pa krvi?

DANI: Kakšen liter.

RINA: Porkamižerija!

DANI: Šest rožnih vencev!

RINA: *Zavzeta učenka. Prvič malo boli, pole pa ne več?*

DANI: Rina, šele po poroki ...

RINA: Bom šla pač k spovedi.

DANI: Rina!

RINA: Ste vi to rekla ...

DANI: *Si ogleduje, kako je oblekla svoj model. Čudovita si. Še župnika boš spravila v skušnjava. Potem poišče vroče perilo še zase.*

RINA: Ojoj, vi se že slačite?

DANI: Vsak hip bo tu.

Nenadoma zazvoni telefon, Dani in Rino polije srh, okamnita v grozi, deja-vuju

DANI: *Šepeta.* Ne, ne, ni še čas, prosim ni še čas, ni še čas, premlada sem ...

Ob nepričakovani vrnitvi Eme in Pinka, ki vstopita skupaj s Stankom, zvonjenje telefona potihne.

DANI: *Ji tako zelo odleže.* Stanko, Stanko ... *Mu leti v objem, ko pa zagleda mamo in Pinka, skoraj kot v zamrznjenem posnetku obstane.* Mama? Pinko? Kaj pa vidva?! Nisem vaju še pričakovala ...

Nista šla k polnočnici?

PINKO: O, Dani, ti že v elementu? Sorči, Danči, ker sva z mamo že nazaj, polnočnica je do nadaljnega ukinjena – baje dokler ne speljejo nekih strukturnih reform, če sem prav razumel to novodobno spiko ...

DANI: Čisto zgubljen zaradi prerane vrnitve mame in brata in še vedno v zloslutnjah zaradi prejšnjega zvonjenja telefona. – Kakšne strukturne reforme, Pinko, bratec, o čem govoriš?

PINKO: Baje bodo preuredili cerkev v večnamenski prostor, multifunkcionalnost pa to, saj veš ... Še vedno bo ob določenih urah potekalo bogoslužje, ampak samo takrat, ko pride k maši največ ljudi. Drugače bo pa notri še kino, kavarna, istyle shop, spovednice bodo prekvalificirali v erotične SPA wellness točke, zadaj za stranskimi oltarji bodo namontirali en zid za čudeže in en zid za čudenje – so rekli za vsak primer, če čudežev ne bi bilo, ker je to do neke mere nepredvidljivo – pred zid za glavnim oltarjem pa bodo postavili politične obtožence, ki jih bodo streljali za največje praznike kot nekakšen avdio ognjemet ... Skratka vse na enem mestu, all inclusive ...

DANI: Stanko?!

PINKO: Aja, to je Stanko, Stanko, to je moja sestra Dani.

EMA: *Stanku*. Vi ste svojo ženo, mojo Dani, spoznali preko mojega Pinka. – Pinko je dal Danici neke listine, da bi jih nesla vam! – Zaljubila sta se na prvi pogled in se junija 1940 poročila. To je bilo že po *Pinku* tvoji aretaciji ...

DANI: *Se zagovarja pred ostrim pogledom Eme Tomažič* ... Sem že pobrisala mizo, poglej, mama, niti drobtinice ni na njej ...

EMA: *Stanku*. Sem vam rekla ... Je bolj tako, naša Dani, bolj frfrasta!

PINKO: *Danici*. Čisto preveč si se zatrapala vanj ...

Zatemnitev.

2. prizor: *Kaj imaš, kaj veljaš, kaj mi daš?*

Tržaški pomol, na njem klopca in telefonska govornica, debel kabel izginja nekje v morju ... Iz morja na pomol po kablju spleza Pinko Tomažič, za noge ga lovijo čudne roke, komaj se jim iztrga, skoči v telefonsko govornico in vrti številčnico, besno nekoga kliče ... Telefon v telefonski

govorilnici ob tem – prav tako besno – zvoni. Zvoni, zvoni, zvoni, nihče se ne javi ...

PINKO: *V stiski, panično, panika prehaja v bes, tolče s slušalko po telefonskem aparatu. Kje je zdaj, kreten? – Pizda ti materna, kje si, Stanko Vuk, pizda ti materna, večji si ti klerofašist kot vsi fašisti in kleriki skup, nisi niti “s” od socialista, nisi niti kurac od kleriške ovce, ti pizdun hinavski, javi se, javi se! – Direkt pred nos ti pripeljem fašiste, vse zasluge za narodov blagor bi lahko bile tvoje, še TPZ bi lahko nosil tvoje ime, Tržaški pevski zbor narodnega heroja Stanka Vuka, ampak seveda ne, tebe seveda lepo od nikjer, še tvoje sence ni nikjer, mater ti čoravo, sem jaz kreten, od kje mi ideja, da se lahko zanesem nate?!*

Telefon v telefonski govorilnici zvoni, zvoni, nihče se ne javi.

PINKO: *Stanko, jebem ti mater, javi se ti inkarnacija samovšečnosti, pička konformistična, karierist preračunljivi, Stanko Vuk, javi se, pizda ti materna, ko te domovina nuca, zmeraj zgineš ko kafra ... Zaničljivo. Voditelj socialističnih krščanarjev! No saj – zato pa smo, kjer smo! Šminker, pozer, pizder, javi se, javi se, javi se, gnoj!*

Telefon zvoni, zvoni, ampak nihče, nihče, nihče se ne javi ... Po pomolu pa se proti telefonski govorilnici počasi sprehaja Stanko Vuk, s sončnico v gumbnici, kot kak Oscar Wilde ... In seveda – pesni.

STANKO VUK: *... Zeleno drevo, meni pa v žilah vre ... Ni mu čisto všeč. – Poskuša še enkrat. Drevo. Zeleno. Drevo. Zeleno kot kri, ki mi v žilah vre in strast budi ... Že bolj zadovoljen ...*

Iz morja na pomol lezejo sodobni, neo-, turbo-, vsakdanji ... fašisti: buržujske maškare, z zlatom okinčani škofje in nad fakirskimi žebli lebdeči beli ovratniki nič krivih bančnikov ...

PINKO: *Dvigni Stanko, dvigni, če ti že kurac nikoli ne vstane, vsaj slušalko dvigni, javi se, javi se, pezde jedni pofukani ...*

Pinko skače fašistom na prste in jih zbrca nazaj v morje.

STANKO: *Pesni. Ne sedam ti v naročje ... umikam svoj pogled ... odpenjam bluzo sama in sama spim v nočeh ... od stegen pa mi teče, v nič moj med kaplja, ostala bom devica, čeprav pofukana. Se samovšečno nasmehne in si prižge cigaret. Kaj je, Pinči? A gori morje? A se je nafta iz plinskega terminala razlila?*

PINKO: *Zopet skoči v telefonsko govornico in vrti številčnico.* Stanko, nehaj, dvigni slušalko, plis dvigni slušalko, jebem ti mater, dvigni že to pofukano slušalko!

STANKO: Saj se slišiva, a se ne?

PINKO: Dvigni slušalko, Stanko!

STANKO: Zemlja kliče Mars, Zemlja kliče Mars ...

PINKO: Prosim. Stanko. Javi se.

STANKO: Pinko Tomažič, ko sem danes zjutraj odprl omaro, mi je ven padlo par okostnjakov.

PINKO: O, bože moj, pa ne zdaj po vseh teh letih?!

STANKO: Midva imava še neke stvari za razčistit ...

PINKO: Pa komu je tistih par kosti v napoto? Nazaj v omaro jih daj, pred vrata za v Narnijo in mirna Bosna!

STANKO: Takrat, se spomniš, v tisti situaciji ...

PINKO: Daj, prosim, ne odpirajva zdaj teh predalov ...

STANKO: Si pljunil na roko mojega očeta ...

PINKO: Ne odpirajva grobov. Mir mrtvim dušam ...

STANKO: On ti je hotel pomagat, ti pa si pljunil nanj ...

PINKO: Ne grebiva zdaj po kosteh ...

STANKO: Kako je že bilo?

PINKO: A lahko najprej končava s to akcijo?!

STANKO: Kako je že bilo?! A bi rad, da te za ušesa?

PINKO: Okej, obžalujem, si srečen, greva lahko naprej?!

STANKO: Dajva to najprej za ad acta ...

PINKO: Obžalujem! Okej?! Obžalujem, jebem mu mater, obžalujem! Bili so težki časi, Stanko, bili so jebeno težki časi! – Mene so Nemci zaprli, ker smo dali partizanom vola. Po vojni so me pa zaprli, ker smo dali Nemcem sobo. In so oboji rekli “Če nisi z nami – si proti nam”. Tvojo mamo so ustrelili belogardisti, mojo sestro so ustrelili komunisti, mojo teto plavogardisti ... Ne ločim več med njimi, meni so vsi sivi ...

STANKO: Čisti računi, dolgi prijatelji ...

PINKO: Dajva končat to akcijo, preden naju razkosajo tile morski psi ... *Zopet zbrca fašiste, ki silijo na pomol, nazaj v morje.*

STANKO: Dolžan si mu najmanj opravičilo ...

PINKO: Saj sem rekel, da obžalujem!

STANKO: Zdaj pa naj ti jaz rešujem kožo?!

PINKO: Ne gre tukaj za mojo kožo, Stanko! Gre za kožo vseh nas, jebem ti vola, Stanko Vuk, to je naš zadnji pomol, porkaluka!!! Dvigni slušalko! Skupaj sva naredila plan, Stanko, kaj ti je?! – Rekla sva, da jih jaz zvabim do sem, tu na pomolu pa prevzameš ti ...

STANKO: Vedno, ko si v dreku, te moram jaz vlečt ven ...

PINKO: Stanko, pizda, kreten, midva sva skupaj v tem dreku, skupaj sva soglasno, z istim ciljem šla v ta drek, da bi vanj potunkala fašiste, vse fašiste, originalne, sodobne, neo-, turbo-, bruto-, neto-fašiste – a lahko prosim to zdaj sfiniširava, pol pa ... pol pa bova razpucala, če še kaj nisva?

STANKO: Lej, brez zamere, vi levičarji imate res malo out of time poglede ...

PINKO: Stanko ne zajebavaj me, tu ne gre za moje osebne poglede, prosim, samo še skončajva ...

STANKO: Dokler ne opravimo s preteklostjo, ne moremo naprej ...

PINKO: Dvigni ta prekleti telefon ali pa bom celemu svetu povedal, kaki zajebani šovinistični prasec si!

STANKO: To je moj osebni uvid, to je moje iskreno stališče, jaz za tem stojim in s tem padem ...

PINKO: Pa kaj ti, jebem ti, misliš, da si na televiziji?! – Dvigni slušalko, javi se, zmenjena sva!

STANKO: *Poje, zvezdniški nastop (Novi fosili: Samo mi se javi). Al' samo mi se javi, samo se oglasi, da ti makar telefonom ljubim sjeđe vlasi ... – Kaj mi daš, če dvignem slušalko? Kaj imaš, kaj mi daš?*

Fašisti plezajo na pomol, Pinko jih brca nazaj v morje, se vrača v telefonsko govorilnico in znova in znova vrtil številčnico.

PINKO: Stanko, fašisti ... sam ne morem, preveč jih je, pa še kostume imajo ...

STANKO: Saj vidim, saj nisem slep, ampak saj veš, tale pet do dvanajstih se je še vedno do zdaj izkazal kot ... da sploh ne gori voda ... – Zato kar lepo z razmislekom, počasi se daleč pride; kaj veljaš, kaj imaš, kaj mi daš? Brez nič ni nič, saj veš ... Aja, levičarji tega izračuna s preizkusom sploh ne jebete, ne? Brez nič ni nič – ta lekcija je vam španska vas in grško Sredozemlje ...

PINKO: Stanko, pizda, ne mi zdaj zatajit, jaz se ne morem sam soočit z njimi, scedili mi bodo ves življenjski sok slovenskega naroda ... Javi se in dajva speljat stvari po planu!

STANKO: Zadnjič sem slišal en ful dober vic, a ti ga povem?

PINKO: Scedili nas bodo, kot bi ožemali redbul iz pločevinke!

STANKO: Mi je – pač mene kot intelektualca – vprašal en SPL-dizajner: “A demokratični socializem pomeni, da bo država ustanovila firmo SOL (Splošno oblikovanje Ljubljana n. sub. o. TOZD – grafično oblikovanje) in da bom lahko delal v njem od enajstih (ko končam s kofetkanjem) do dveh, počitnice pa preživljal v sindikalni prikolici v Dalmaciji za dvajset evrov na teden?” – Dobra, ne? Pronicljiva ...

PINKO: Plis javi se, Stanko Vuk, drži se strategije, Stanko Vuk, ne zajebaj zdaj, ne spet, ne spet zajebat vsega ...

STANKO: Lej, načrtoval si ustanovitev republike po sovjetskem vzoru.

PINKO: Stanko, lepo te prosim, ne me jebat, ne me jebat, ne me zdaj jebat, ker zdaj je en drug čas in ...

STANKO: Skupaj s prijatelji teroristi si načrtoval napad na Dučeja ob njegovem obisku v Kobaridu.

PINKO: Stanko, lepo te prosim, ne pogrevaj zdaj starih vicev, dvigni tole jebeno slušalko, če ne ...

STANKO: Če ne, kaj? Če ne, se bo pa ponovila zgodovina ali kako? – Zakaj nisi raje rezal pršuta? Zakaj nisi raje rezal pršuta, Pinko Tomažič?!

PINKO: Stanko, plis, moj foter je rezal pršut, pa ga je na koncu lih tko vrglo v zrak ... – Javi se! Dvigni slušalko in dajva, prosim, speljat stvar do konca po planu ...

STANKO: Pino, ti si čisto preveč planski, tebe bodo levi možgani čisto zjebali, daj se zrelaksiraj, stari ... Love, peace, sex, rock'n'roll, let it be, imagine all the people living live in peace ...

PINKO: Stanko, dvigni! Ne delaj tega svoji domovini! Pizda Stanko, že itak je skoraj prepozno, že itak so nam vzeli aerodrom, Telekom, Helios, banke, Dars in Žito. Naše otroke so navlekli na instant kvazi luksuzni kič, dvigni slušalko, jebem ti mater! – Dvigni, preden nam dokončno zlomijo hrbet, lepo te prosim, ne jebi v glavo svoje matere domovine!

STANKO: *Še en zvezdniški nastop – (Srebrna krila Liljana čuvaj se).* Evo, tu ti je karta, ljubavna dva romana, sendvič i sok ... Sjeti se nekad mene, javi mi novu adresu, broj telefona ... Pozdravi tetu Emu, kad svratiš do nje nedjeljom na ručak ... – Kaj veljaš, kaj imaš, kaj mi daš? *Poje ...* Danica čuvaj se, Danica, javi se, sretan ti put ... Danica, čuvaj se, misli na proljeće, ponekad javi se ... – Pinko ... Saj veš, kaj se govori: da me včasih vidijo v Vatikanu, da imam dobre stike s sekretarji fašističnih strank, da znam zrihtat evropska sredstva, ko je treba ... Trenutno sem na poziciji, ko lahko marsikomu stopim na prste. Pa da ne dolgovezim ... Torej, kaj mi veljaš, kaj imaš, kaj mi daš?!

PINKO: *Razume*, Okej. Sicer mi gre na bruhanje, ko te poslušam, ampak najbrž nimam nobene

izbire. Dam ti deviško kožico svoje sestrice.

STANKO: Oh, Pinko! Pinko, Pinko, Pinko, kaj je zdaj to za en nivo? A zdaj bova pa privatizirala? A ni levica načeloma proti privatizaciji? Tega pa res nikoli ne bi pričakoval od tebe! Ampak, seveda – tej skušnjavci se je nemogoče upret, pa čeprav mi je prišlo na uho, da si že sam nekaj šaril, kjer nima brat sestri kaj za šariti ...

PINKO: Prasec, dvigni slušalko!

STANKO: Ma lej, ker imava skupne projekte, ne bom kompliciral. Če pa bo imela še dobro doto, ne bom kompliciral ne samo nič, ampak čisto, čisto nič ...

PINKO: Dvigni slušalko!

STANKO: Bom, bom ... Samo še trenutek mi daj, ker sem ravno sredi navdiha. *Pesni*. Tam zgoraj so žarele mrzle zvezde, mi pa smo bili tako majhni, pravi človeki iz ila ...

PINKO: Stanko, ti nisi normalen, nisi normalen ...

Na pomol lezejo fašisti, Pinko jih komaj še uspe metati nazaj v morje.

STANKO: *Se končno oglasi na telefon.* – Halo, haloooo!

S tem, ko se Stanko oglasi na telefon, sproži v morskem bazenu eksplozijo, fašiste odnese malo v zrak, malo pa jih pogoltne sifon ...

PINKO: Hura! Hura!!! – Svinje! Prasice!! Kurbe!!! – Preklete mone fašistične!

STANKO: Nehaj, Pino. Mej zdaj malo mir ...

PINKO: Živela Osvobodilna fronta! Živela združena in enotna Slovenija!

STANKO: Pino, plis, jemlji to najino sodelovanje malo bolj na izi ...

PINKO: *Še kar ves evforičen.* Star sem 26 let ... in ljubim življenje ... ljubim človeštvo ... otroke, naš Kras ... gore, morje ... In ker ljubim vse, kar me obkroža, ... podarjam svoje življenje brez kančka obžalovanja, kajti po svetu se žrtvuje na milijone tovarišev in tovarišic, ki so boljši in več

vredni kot jaz ... – Ko boste analizirali naše delo, boste v njem našli ogromno omejenosti in napak ... Skušajte razumeti naše pomanjkljivosti in nam jih oprostite; s tem, ko smo dali svoja življenja, smo dali najboljše, kar smo mogli dati ... *Si končno oddahne.* – Hvala, stari ... Pizda, res me je bilo strah, da boš zatajil ...

STANKO: Ampak tole je bolj blažev žegen. Nismo se jih rešili za dolgo. Fašisti so zajebani; potem, ko jih raznese, je samo vprašanje časa, kdaj se bodo sestavili nazaj na še bolj zajeban način ...

3. prizor: *Mi smo sami sebi največji sovražniki.*

Po pomolu do njiju pritava stara gospa, Ema Tomažič.

EMA: Pinko, kaj je bilo to? Slišalo se je kot ognjemet, a je kak praznik danes? Pozabila sem pogledat na kolendar ... – Zakaj pa ni bilo nič videt? Samo bobnelo je. Kot bi bila letala, tista nevidna, kako jim že pravijo? Ali pa ognjemet! Kako me to jezi! Danes že v cerkvi ni bilo nič za videt, ognjemet sem tudi samo od daleč slišala, kurc pa vitka in varčna država!

PINKO: Mama! Pa kaj?! ...

EMA: Ni bilo polnočnice, pa sem upala, da bo vsaj na ognjemet! Gotovo je danes kak pomemben praznik, bi se spodobilo! A si mislil sam it gledat ognjemet? – Mladina egoistična, vse si samo k sebi grebe ...! No pokaži mi, kje je?! Pa da mi ne boš slučajno kazal kakšen ... fejk! Se spoznam na te reči! – Zakaj se nič ne vidi? Glej, da boš dal jutri reklamacijo na občinski svet, me slišiš? *Se napoti proti govorilnici.* – Kam naj pokličem ...?

PINKO: Mama, jaz bom znoru! Znoru bom!!! Ma a prav moraš, prav vsak večer, mama?!

EMA: Nikoli nismo izvedeli, kdo ju je ubil ... Niti na sveti večer nismo izvedeli, kdo ju je ubil ... *Menja temo.* Jaz ne razumem, zakaj so nam ukinili polnočnico IN ognjemet! *Se zgužva v telefonsko govorilnico in vrti številčnico.* Magari bi nam pustili vsaj ognjemet! ... – Halo, Župankovič! *Pomoli glavo nazaj ven iz govorilnice; Pinku.* Koga sem že hotela poklicat?

PINKO: Stanko, ej stari, jaz bom znoru ...

STANKO: *Opazuje postarano gospo Emo.* Tvojo mamo je hudo prizadelo ... *V svojem prsnem žepku poišče pilico in si začne skrbno piliti nohte.*

PINKO: *Komentira Stankovo piljenje nohtov, živcira ga.* Nehaj! – Ni ji bilo lahko ... Najprej so ustrelili mene, potem vaju, nakar je še mojega starega med bombardiranjem pokopalo pod ruševinami ...

EMA: *Pokuka ven iz govorilnice.* Pinko, ne dela! Tu v tem mestu nič ne dela! Jebem ti mater! Na,

poskusi ti! Pokliči Župankoviča in mu povej, da naj kaj zrihta! *Nenadoma vsa nemočna in jokava.* Še dobro, da si tukaj, Pinko! Kako sem ti iskala! Kakšne skrbi mi delaš, nesrečni fant! Še ubili te bodo, potem bom pa imela!

PINKO: Mama, kdo te je spustil ven, saj sem zaklenil, dvakrat sem obrnil ključ!

STANKO: Prvič v desno in drugič nazaj, v levo ...

EMA: *Zelo nesrečna.* Saj sem te hotela samo nekaj vprašat, pa sem pozabila kaj ... *Guba čelo, išče pozabljeno vprašanje za njim ...*

PINKO: *Pojasnjuje Stanku.* Včasih se ji ponoči malo zblede in gre bloditi naokoli. – Pridi, mama, greva domov.

EMA: *Srečna, ker je končno našla pozabljeno vprašanje.* Sem se že spomnila, kaj sem hotela vprašat! – Pinko, ma kako je že naša telefonska številka? Ne morem si je zapomnit na pamet ... Ma saj sem jo vedela, pa mi je ušla iz glave ... Kako sem stara, vse pozabim! Pinko, daj ti povej ... Dajva poklicat k nam domov ...

PINKO: Mama, vse bo v redu. Pridi greva, pozno je ...

EMA: Zakaj nočeš povedat naše telefonske številke, Pinko? Saj veš, da bi rada izvedela ... Še vedno ne vemo, kdo ju je ubil ... Preden umrem, bi rada izvedela ... Vljudno prosim, naj se mi morilci oglasijo na telefon ... – Kako je že, Pinko, kako je naša telefonska številka?

PINKO: En, dva, tri štiri, pet ... Mama, greva!

EMA: Ne, pa ne grem! Nikamor ne grem! Kako naj umrem, če pa ne vem, kdo ju je ustrelil?

PINKO: *Nemočno.* Pizda, pizda, pizda, pizda!

STANKO: Kako pa govoriš? A se ti zdi to primeren jezik za narodnega heroja?

PINKO: A lahko pizda, pizda, nehaš s tem buzerantskim piljenjem nohtov?!

STANKO: Ma da nisi ti malo pizda, pizda, pizda nervozen?

PINKO: Pizda, si ti en peder!

STANKO: Pizda, sem jaz en peder ... Od kdaj pa levičarji diskriminirajo pedre, sem mislil, da je to bolj v domeni krščanskih socialistov?

PINKO: A ti povem, koga bodo v 21. stoletju volili krščanski socialisti? A ti povem? Bi ti povedal, pa nimam žajfe s sabo, da bi si takoj usta umil ... *Pljuva, kot bi mu nesnago v usta zanesla že sama misel ...*

STANKO: *Ga prekine.* – Koga boš pa ti bi volil v 21. stoletju, a? Imel boš polna usta Luke Mesca, na koncu pa boš pragmatično obkrožil Matjaža Hana. Pol na stara leta pa Karla Erjavca. Ker – vrednote gor ali dol, – je pač treba biti pragmatičen, ne?

PINKO: *Ga prekine.* Bolje Hana kot frende od Draga Jančarja! Fuj, fuj, fuj, fej, fej, fej, bljek, gravž ...

EMA: *Neverjetno trezno.* Fanta moja, v 21. stoletju Trst ne bo več naš, tako da do te dileme sploh ne bi prišlo.

Pinko in Stanko bruhmeta v smeh ob tej res nori pripombi Eme Tomažič.

PINKO: Mama, saj je v redu ...

EMA: Zakaj se mi posmehuješ?!

PINKO: To, kar si rekla, je približno tako, kot bi rekla, da bo Slovenijo nekoč direktno iz zapora vodil Nelson Mandela ...

STANKO: Ali pa Gandi ...

Se kar ne moreta nehat smejat.

EMA: *Pokroviteljsko, a ljubeče.* Ah, mladina ... *Otožno zamišljena, spet čisto v svojem svetu.* – Še vedno ne vemo, kdo ju je ubil. Preden umrem, bi rada izvedela. Vljudno prosim, naj se mi morilci oglasijo na telefon ... *Vrti številčnico v telefonski govornici kar na slepo ...*

Stanko si dalje pili nohte.

PINKO: Nehaj s tem drgnjenjem, ker mi greš res na kurac.

STANKO: Sori, stari, ampak na randi grem vedno z urejenimi nohti. In pa – med piljenjem nohtov se najbolj skoncentriram ...

PINKO: Naj kaj se pa koncentriraš, a na randi? A to se je treba ful kaj skoncentrirat? Jaz sem mislil, da taka legenda, kot si ti, legenda, po katerih se v 21. stoletju ne bo imenoval niti en pevski zbor, to samo pride in prime in greva, pička, v prvi grm! ... – Briga njega, če bi jo mogoče celo lahko imel „res rad“. Ma ne ... On ne komplicira. On takoj pristopi in samo reče „Rad bi plesal s teboj“. Ona pa: „Ne znam plesat ... Že dolgo nisem ...“ In se mu koketno nasmiha ... In on jo prime za roko, jo potegne k sebi, ji spusti dlan nizko na hrbet in ona kar sama primakne medenico k njemu, gleda jo, čuti na svoji kiti njen hribček, njene bradavičke so bolj trde kot bo tvoj cazzo kdajkoli ... No, in potem on samo odpleše do konca, jo pospremi nazaj, kjer jo je snel, in gre nekam za pol ure žalostno tulit v luno. – V njeni glavi pa takrat – pa stari moj, saj to ni res, kaj vse se začne dogajati v njeni glavi ... Ona si nenadoma začne domišljati, da on čuti, *kar ne najde besed* ... da on čuti ... Ma to ne moreš verjet, kaj vse naj bi ti čutil, skratka, ona se tako napali, da enostavno pride nazaj do njega, ga zvleče domov in on ji potem dela vse, kar hoče ...

STANKO: Še nikoli nisem srečal nikogar, ki bi tako prostaško govoril o svoji sestri.

PINKO: Jaz pa še nikoli nisem srečal nikogar, ki bi svoji sestri ukradel denar, ki sta ga skupaj privarčevala.

STANKO: Kaj?

PINKO: Za šolanje.

STANKO: *Se brani, zagrizeno zanika.* Pojma nimam, o čem govoriš!

PINKO: Privarčevala za šolanje v Ljubljani. *Mu razlaga z norčavo zavzetostjo, ko kakemu bebcu, kot bi bil Stanko malo retardiran.* Sestra in brat, skupaj privarčevala denar za šolanje v Ljubljani, potem pa ji ga je brat sunil ...

STANKO: Ma daj se že enkrat obesi! Bajje samomor strašno rad hliniš ... Ampak, daj se že enkrat

zares, do konca ...

PINKO: Ne hodi blizu moji sestri!!!

STANKO: Kako ji je že ime? Nikoli si nisem mogel zapomnit njenega imena. Venera ali Alba, kako že?

PINKO: O moji sestri govoriš, razumeš?! O moji sestri!

STANKO: *Dviga roke v znak vdaje*: Dobro, dobro ... Kaj ti pa je?!

PINKO: Še včeraj si bil sredi burnega ljubezenskega razmerja z tisto italijansko učiteljico. Ampak, ker tvoji starši in tvoja politična stranka tej zvezi zelo nasprotujejo, si se uklonil in je zdaj tudi moja sestra dobra ... Samo, da ima doto, pa je dobra ...

STANKO: Ma nimaš se ti kaj pritoževati ...

EMA: Vem pa, da so bili Slovenci ...

PINKO IN STANKO: *Ki sta že pozabila na Emo, oba v en glas*. Kaj?!

EMA: *Stvarno*. Ubili so ju Slovenci. Mi smo sami sebi največji sovražniki ... Pomislita, dragca, kako radi se bahamo s tem, katero podjetje bomo prodali in kako hitro ga bomo prodali, kot bi hoteli postati rekorderji v postavljanju najnižjih cen ... *Pribije*. – To dokazuje, da smo sami sebi največji sovražnik.

PINKO: *Stanku*. Demenca. Zdravnik je rekel, da zelo posebnega tipa, ampak še vedno demenca.

EMA: *Stvarno*. Ubili so ju Slovenci, samo ne vem, kdo ... – Rada bi izvedela, potem pa lahko umrem. Če bi morilec poznal našo telefonsko številko, bi me mogoče poklical in mi povedal. Mogoče mu je žal, mogoče tako kot jaz ne najde spokoja in miru, mogoče bi se želel opravičiti, pa ne ve, kam naj pokliče ...

STANKO: *Pinku*. A ste v arhivih že bili?

PINKO: Rekli so nam, da je dosje med neko poplavo v arhivu zgorel ... Pa res no, kdo vaju je ubil?

STANKO: Kdo, kdo? Saj veš – jih pač niso nikoli našli.

PINKO: Ampak ti menda veš, ne?

STANKO: Ja, baje sem bil zraven ...

PINKO: No? Torej?

STANKO: Še Piccolo je molčal ...

PINKO: Res me zanima. Kdo je bil?

STANKO: Čista mistika, a?

PINKO: Moji mami bi najbrž odleglo, če bi izvedela. Vsaj malo in na nek način bi ji odleglo ...

STANKO: Lej, stari, nima smisla, nobenih dokazov ni, štekaš?!

PINKO: Ja, ja, valjda ... – Ampak, mama – saj vidiš ... – Mama, če ne greš takoj domov, jutri za zajtrk ne bo kakava!

EMA: Ma kaj imajo eni ljudje v glavi, nič ali prazno slamo? *Nadre sina*. – Kakav redi!!! Ne smem kakava. Če bom pila kakav, mi bo tista fina obleka, ki jo hranim za v trugo, pretesna in potem bom vidla hudiča, kakšna bom pa zgedala na parah?! Misli malo, Pinko, misli malo, nimaš glave na vratu samo za lepo!!!

PINKO: Stanko, a me lahko prosim ustreliš? Direktno v čelo?

EMA: *Pinku*. Kdo je ta očarljivi gospod? A me ne boš nič predstavil? Že skoraj celo uro tukaj trobezljam neumnosti, ti pa samo gledaš ko tele v nova vrata! A se bom morala kar sama? Vse moram sama, nehvaležni otrok!

PINKO: Stanko Vuk, tvoj zet, moj svak, naprednih nazorov in relativno visokih moralnih kriterijev. Mimogrede, stari moj, nikoli ti nisem imel prilike povedat, v resnici spoštujem to, da nisi hotel, da bi kdo zate posredoval za pomilostitev. *Nadaljuje s predstavljanjem Stanka Vuka svoji mami*. – Aretiran 19. oktobra 1940, dobro leto preživi v tržaškem zaporu, nato pa postavljen pred posebno fašistično sodišče za zaščito države. Proces traja od 2. do 14. decembra 1941 in Stanko Vuk je kot voditelj krščanskih socialistov obsojen na petnajst let, čeprav mu v resnici niso nikoli ni česar dokazali. Ven pride februarja 1944, še malo nekaj na hitro napesni, “Zeleno drevo, zeleno drevo ... pa to pa to”, dva meseca po njegovem prihodu iz zapora pa ga – penk, penk – ustrelijo.

EMA: *Ponudi Stanku roko v polju. Me veseli, gospod Stanko. Ne, da so vas ustrelili, ampak da se končno srečava.*

PINKO: *Predstavi še Stanku Vuku svojo mamo. Ema Tomažič, moja mama, tvoja tašča, o njej veš, kot sem slišal, že vse in še več kot jaz, tako da: How do you do, how do you do in nasvidenje v naslednji vojni! Cuka mamo za rokav. – Mama, pridi, greva!*

EMA: *Oni dan so me na proslavi spraševali, če bi prodala del vrta. – Ni čudno, da se mi sanja, da nad našo grobnico cvete drevo, ko pa pridem bliže, se cvetovi spremenijo v črvive črešnje. Udari z nogo ob tla, ihtavo. – Dokler bom živa – ne bom prodala! Tuhta in potuhta. – Rada bi zapustila svojo vilo in vrt kakšni nepolitični slovenski organizaciji ...*

STANKO: *Se dobrika. Saj ste jo, gospa Ema, saj ste jo. Zapustila ste jo skladu Sergija Tončiča.*

PINKO: *Mama, pridi, greva domov.*

EMA: *Sem se prav odločila?*

STANKO: *Boljše se ne bi mogel odločit niti sam ...*

PINKO: *Ha, ha, ha, ha!!! “Boljše se ne bi mogel odločiti nisi sam!” Kakšna skromnost, tale Stanko Vuk je pa res pojem krščanske skromnosti!*

EMA: *Občudujejoče. Stanko Vuk! Vi ste fant od fare, to jaz že od daleč vidim! Diplomiran, pošten, omikan ...*

PINKO: *Ko bonton. – Mama, greva!*

EMA: *Zatarna. Še vedno ne vemo, kdo ju je ubil. Preden umrem, bi rada izvedela. Vljudno prosim, naj se mi morilci oglasijo na telefon ... Pinko, ma kako je že naša telefonska številka? Pinko, daj, povej ti, kam naj pokličejo ...*

PINKO: *Mama!*

EMA: *Hiti, hiti, kot bi se bala, da ji bodo vzeli besedo. Še vedno ne vemo, kdo ju je ubil. Preden umrem, bi rada izvedela. Vljudno prosim, naj se mi morilci oglasijo na telefon ... Pinko, ma kako je*

že naša telefonska številka? Aha: en, dva, tri, štiri, pet ... *Ji zazveni strašno čudno.* Pinko! To pa že ni naša telefonska številka! Pinko, daj, povej ti, povej ti, kam naj pokličejo, si bom zatisnila ušesa, samo povej lepo prosim pravo številko ...

PINKO: Mama, če se takoj ne premakneš, ti bom skril tablete za revmo!

EMA: Sem vse slišala! *Stanku, bridko.* – Vidite, kako dela z mano? Mi daje tablete za revmo namesto tistih proti revmi. Tiste mi skriva, ker niso na recept, jih je treba plačat in so drage. Tablete za revmo pa so zastonj, tiste mi daje ko bombone. Ma zdej mi če vzet še bombone. Ma kaj sem jaz njemu naredila? Celo življenje sem se mučila za njega in pol, ko so ga ustrelili, sem šla na čisto vse proslave njemu v čast, tudi ko me je najbolj trgalo v sklepih!

STANKO: Gospa Ema Tomažič, vsi ljudje to vedo ...

EMA: Mislite? *Jo pravzaprav veseli.*

STANKO: In to je samo še ena stvar, zaradi katere vas vaša skupnost tako spoštuje. Pravijo, da ste aristokratska in obenem zelo zavedna, slovenska skoz in skoz in da imate stil, ki se ga sploh ne da kopirat, ker moraš preprosto bit Ema Tomažič, da se lahko ponašaš z njim ... Dovolite, da vaju pospremim.

EMA: *Vsa navdušena, skoraj koketna.* Saj ni treba, res ni treba, čisto blizu smo doma, čez piazza gor v hrib in potem dolgo na desno ...

PINKO: *Odločen.* – Ne!!! Mama, bova menda že našla! Stanko Vuk, lepo te je bilo spet srečat, zdaj pa hodi v miru in nasvidenje v naslednji vojni, pa pozdravi mojo sestro! Povej ji, da sem odšel srečen in zadovoljen in da nihče v življenju ni imel zame toliko razumevanja, kot ona, čau bau, adijo, amore!

STANKO: Rad bi se prepričal, da sta varno prišla. Čudni, nevarni časi so ...

PINKO: Ja res, še dobro, da te imamo, Stanko Vuk, zdaj pa vzemi pot pod noge, stisni rep in via vaja vai!

EMA: *Ga prekine in se medi.* – Seveda naju lahko pospremite, gospod Stanko Vuk, čeprav treba pa

ni, če imate morda kake druge nujne opravke? Ampak morate mi obljubit, da boste ostali še na čaju, kajne, da boste? – Moja hči Danica je gotovo že pristavila vodo, mogoče je tudi spekla kolačke, čeprav upam da ne, ker njej se po navadi vse zažge, nikoli ni z glavo pri stvari, ko je zaljubljena, pa sploh ne ... Veste, naša hiša je od nekdaj poznana po gostoljubnosti. Zato pa so ljudje, ko se je zemlja stresla, prišli in prosili, če lahko ostanejo čez no. Danica jim je skuhala cikorijo in lipov čaj. – Vedeli so, da se Tomažičeva hiša ne bo nikoli podrla. Je na kamnu grajena, trdna in večna. – Ampak, jaz sem tako sama v njej, sama sem v tej lepi vili ...

STANKO: Gospa Ema, čaj bi se mi prav prilegel ...

PINKO: Stanko, prosim, pejt hudiču v rit!

STANKO: *Ponudi Emi, naj se ga prime pod roko.* – Če ni prepozna ura, gospa Ema. Ne bi vas rad obremenjeval ...

EMA: Nič nas ne boste obremenjevali, gospod Stanko. *Positnari Pinku.* – Kaj se obirata, gremo že! Domov, domov! Danici gotovo že voda povreva in treba bo malo prezračit, preden spustimo gosta v hišo ... *Se potoži Stanku.* Moja Dani ... *Zmajuje z glavo...* Prijateljice, fantje ... Kar se gospodinjstva tiče ni posebej skrbna, ne gre ji preveč dobro od rok ... Ji ne grejo praktična dela! Ne zna krojiti, ne zna šivati, ne zna kvačkati ... Niti mineštre ne zna prav skuhati ... Me mene pošteno skrbi, ker Dani nobene reči od gospodinjstva prav ne zna Je rekla, da se bo posvetila klavirju. Ampak se nič ne potruji. Prehitro je zadovoljna sama s seboj, v resnici pa igra bolj za silo! Morala bi več vaditi, ampak kaj, ko ji moj mož ves čas daje potuho! *Oponaša svojega moža Pepija.* – „Malo je tudi politična situacija, Ema ... Morala bi ji kdaj pogledat tudi skoz prste, ne samo pod prste, Ema ... Konec koncev pripravlja odlične sladice, Ema!“ – Ema, Ema, Ema! Kot da sem jaz kriva za to prekleto vojno, ki mi je vzela vse na tem svetu, hčerko, zeta, sina in moža! In najbrž še vnučka! *Se dalje pritožuje nad hčerko.* – Ko ste vi, Stanko Vuk, prvič spali pri nas, sem vam drugo jutro morala JAZ pripraviti zajtrk! Dani je samo sedela zraven ... Moj mož pa jo je seveda spet zagovarjal: „Ma, Ema, ampak sedela je zraven s tako bleščečimi očmi ...“ – Zapomnite si, Stanko Vuk, hudič je to, če zakonca vlečeta pri vzgoji narazen. Potem stvari ne grejo prav in se na koncu vse sfiži ... Pepi je zelo navezan na Danico, ampak vam, Stanko Vuk, jo bo rad dal ...

STANKO: Gospod Pepi si bo moral zdaj najt drugo pupco. Ta je zdaj moja! Obljubljam, gospa Ema, da vaju bom spoštoval kot lastna starša!

PINKO: Pusti mojo sestro na miru, samo to ti rečem! Pusti mojo sestro na miru ...

STANKO: *Se hahlja.* – Eh, stari moj ... Kar je dano, je v zlato zemljo zakopano, kdor odkoplje, pa smrdi ... Pa saj si jo prodal za plemenit politični cilj ...

4. prizor: Poroka na hitro, veliko prepiranja in resne priprave na pogreb

Po pomolu prihajajo godci, med njimi Danica v beli obleki, tančico ji pridržujeta služkinja Rina in vrtnar Angelo, ki se sramežljivo spogledujeta in sanjarita o tem, da bi bila enkrat sama glavna protagonista kakega takega dogodka ... Ko Angelo zagleda na pomolu Emo, steče do nje in ji v roke tišči šopek rož, ki ga je do zdaj skrival za hrbtom ...

ANGELO: Gospa Ema, rože sem prinesel ...

EMA: Zakaj pa rože, Angelo?

ANGELO: Da bo za nevesto ... *Mu postane nerodno, kot bi hotel vzeti nazaj.* – Ali pa za na grob.

EMA: Nehaj malo misliti na te svoje rože!

Ema poišče v svoji torbi starinski fotoapararat in hiti škljocat svoj za osebni arhiv ... Pinko pride do Danice, Danica se ga prime pod roko.

PINKO: Kje je foter, Dani?!

DANICA: Saj veš, pršut reže. Je rekel, da v teh časih ne more kar pustit, tudi če se mu hčerka moži, ne more kar pustit, saj veš, kakšen je ...

PINKO: Bo pa naslednjič prišel zraven ...

DANICA: Nehaj, nesramnež! Odpelji me že pred oltar, da mi ženin prej ne zbeži!

PINKO: O, da bi vsaj, da bi ga vsaj pobralo, da bi ga strela zadela, da bi mu korc s strehe na glavo padu, da bi mu kurac odpadu, da bi mu kaka druga mačka prekrižala pot ...

Pinko zaklinja in pelje Danico do Stanka. Stanko poklekne pred Danico, iz žepa potegne škatlico s prstanom, jo odpre in jo zaprosi za roko.

STANKO: Danica Tomažič, a bi se poročila z menoj?

DANICA: Stanko Vuk, ja! Z lepimi rečmi ni za odlašati, lepe reči minejo, preden se zares zgodijo ... Ja, ljubila te bom, kot te ljubim zdaj, do poslednjega diha, noro in nerazumno in če bo kdaj brez smisla, še bolj do konca in prek roba ... Ljubila te bom zvesto ko pes, ljubila te bom neprestano, ljubila z dušo, možgani, srcem in telesom, naučila se bom pisati prozo, drame, vsaka moja risba bo vriskanje, kako te ljubim, tvoja, v zadnji dlaki, bolj tvoja, kot to zna opisati pesem ...

STANKO: *Jo prekine.* – Smo vsi za, ali ima kdo kaj proti? Če ima kdo kaj za reči, naj pove zdaj, ali pa naj molči na vekomaj.

PINKO: *Ga popade hud kašelj.*

VSI *ostali v en glas:* Dokler vaju smrt ne loči!

STANKO: *Da znak godcem.* – Muzika!

Stanko natakne Danici prstan na prst, godci zavriskajo, vsi prisotni zaploskajo in Stanko objestno vrže Danico v zrak, ko pa jo lovi, mu zaradi nerodnosti zdrzne na tla ...

DANICA: Pazi malo, kreten, a se moraš res non stop nekaj ven metati ...

STANKO: Ej!

DANICA: Kaj „ej“, kaj „ej“, glej mojo obleko, po moji tančici plezajo alge!

STANKO: Pomiri se, Dani ...

DANICA: Pomiri se, pomiri se, ti se pomiri, glej mojo obleko, poglej no to, poglej ...

STANKO: A sem jaz hotel meti ohceti na pomolu?!

PINKO: Ja, Stanko, kako se pa obnašaš?!

DANICA: *Joka.* – Jebi se, brat, jebi se, mož, jebi se, mama, jebite se vsi, še dobro, da ni Pepija ... – Zakaj se meni vse v življenju sfiži? *Odvihra proti telefonski govornici.* – Poklicala bom svetovljana, edino on je džentelmen, vsi vi pa ste čisto navadni kmetavzi. *Vrti številčnico.* – Halo! Halo!

STANKO: Kaj za vruga si počela v Gardi?! Ko sem ti vendar zabičal, da v teh dnevih prevrata ne hodi nikamor drugam razen v Benetke!!!

DANI: *Stanku.* – Prosil me je, naj mu prinesem nekaj knjig ... *V slušalko.* – Nobene kulture ni tu, nobene! ... K tebi bom šla! ... Nič ni važno, samo da je ljubezen ... No, pa knjige, saj ni važno ...

STANKO: Aha! Mladi pisatelj se je torej vrnil iz Afrike. Škoda, da mi nisi povedala. Bi ga vprašala v mojem imenu za mnenje glede enega teksta. Bi imela razlog več za obisk. Oziroma bi sploh imela razlog za obisk ...

RINA: *Ki si je do zdaj, kot kakšna s. p. lastnica poročne agencije, dajala opravka s preureditvijo pomola v poročno prizorišče, Angelo ji je pri tem tiho pomagal, Ema pa je molče nadzorovala. Emi, Pinku, Angelu ...* – Je bil strašno ljubosumen. Se razume.

DANI: *Stanku.* Ljubosumen si. *V slušalko.* – Vem, da si mi rekel, ampak jaz te ZDAJ potrebujem /.../ ... Ne ti meni s „pravim trenutkom“, kdaj pa je pravi trenutek, nikoli ni pravi trenutek /.../ ... Ne ti meni z disciplino /.../.

STANKO: Zaslužim si pojasnilo! ...

PINKO: Zasluži si pojasnilo. Stanko Vuk si zasluži pojasnilo. Tisti, “ki še sam ne bi mogel narediti bolje”, si zasluži pojasnilo.

ANGELO: Nekaj rož še imam v avtu ...

EMA IN RINA: Nehaj že enkrat mislit na te svoje rože!

ANGELO: Ne morem jih pustit kar v avtu! Saj veš, da klima spet ne dela! Ta moderna elektronika ima življenjsko dobo nič na minus tri!

DANI: *Stanku.* Pač, dolgo se že nisva videla. Prijatelja sva. Rada se z njim pogovarjam o ... modi! Zelo je eleganten in svetovljanski. *V slušalko /.../.* – Lepo te prosim ne kompliciraj /.../! Pa, saj imam rada Pariz, ti ne veš, kako ga imam rada, najrajši na svetu še raje kot Trst /.../!

RINA: Ma gospa moja ... Morate se navaditi biti malo bolj diplomatska. Se ne pove vedno vse tako

naravnost. Se lahko pove drugače in vse lih po pravici.

DANI: *Stanku*. Rekel si, naj obiščem Benetke. Da razširim svoj horizont. Ker je mladi pisatelj razgledan, sem mislila, da bi lahko pošteno vplival na moj horizont. *Trpko, ironično*. – Si predstavljaš, kako bi ga lahko raztegoval, širil, poglobljajal ... No, on je bil potem zadržan, jaz pa nisem hotela ostati brez razširjenega horizonta. In sem se pač odpeljala v Gardo.

RINA: Jezus Marija!

DANI: *Zavedajoč se, da mu je zasadila nož v srce*. – *Pa, saj sploh ni hotela prepira, ampak kaj, ko se ji v življenju vse sfizi*, – *išče možnost odkupa*. – Greva domov, Stanko ... Pripravila sem zelje s svežo svinjino ...

STANKO: *Besen in ponižan se zavije v ostro hladnost*. Dani, prosil bi te, da si nekoliko skrbnejša pri pranju perila. Včasih si moram zaradi tvoje pozabljivosti navleči državne gate.

EMA: Jaz sem vam to povedala že prej, tako da – za reklamacije je zdaj prepozno! Garancija potekla!

DANI: Oprosti. Spekla sem tudi piščančka. Greva?

STANKO: Ne razumem, kako da nikoli ne najdeš časa za krpanje nogavic. Od zdaj naprej si jih bom krpal sam. Morda se tu in tam zbudem v prst, dokler se ne priučim ...

DANI: Veš, kako je meni težko? Ko pride večer in postane vse tiho? Ko sem sama, sama, sama ... Si sploh lahko predstavljaš, kako je meni ...

STANKO: Takrat se lahko zazreš vase ...

DANI: Jaz nočem vase! Kako ne razumeš tega?

PINKO: Butelj, idiot, ki še sam ne bi mogel bolje, drugače pa rad zahteva pojasnila ...

DANI: Jaz nočem nič vase, jaz bi rada šla ven, v trgovino, v BTC, v City park, Qulandijo!!! Rada bi potovala, se zabavala, rada bi ...

STANKO: Dani, srečna boš, če boš skušala osrečevati druge!

DANI: Pa pejt ti malo v kurac in tam osrečuj druge!!!

STANKO: Vsak izmed nas je srečen toliko, kolikor osrečuje drugega

DANI: Ma jebi se ti in tvoj pragmatični katolicizem, al kako se že temu reče ... Jebi se, jebi se, jebi se ...

STANKO: Vse ostalo je samo jalov egoizem ...

DANI: Ja potem me pa že osreči, hudiča! – Zakaj me že končno ne osrečiš?!

RINA: *Zgroženo.* Gospa Dani, poklopite dol telefon, ne spodobi se, ne na poročni dan, mati božja!

DANICA: *Vrže slušalko, na katero je itak že čisto pozabila, da jo ima v roki, na vilice. – Stanku, kljubovalno.* – Kaj me gledaš? Da ti ne bi prišlo na misel mi kaj očitati! – Poklicala sem ga, ker sva pač ... prijatelja! Imeti prijatelja, to je najbrž dovoljeno, ne?! – On ima sto let! Ti ne boš nikoli imel sto let! Jaz pa tudi ne ... Midva bova umrla tako zelo prekleto mlada ... – Kje si bil, ko sem jokala zaradi Pinkove smrti? – Na moj 23. rojstni dan sem izvedela za eksekucijo in da so trupla izginila ... Našli smo samo Pinkov čevelj. – Župnik ga ni hotel zakopati v posvečeno zemljo. Ti pa si mi pošiljal svoja nora pisma iz Fossana in se naslajal nad svojim ljubezenskimi izlivmi. *Poišče v svoji torbici Stankotova pisma in jih prebira.* – *Ga oponaša, karikira, pretirava.* – “Predraga, ljubljena, moja, moja, moja! Prišel je čas za pripravo prtljage! Strogost v zaporu se je zelo zmanjšala. Mojega očeta so iz Ustice že predstavili v Toskano. Takoj piši advokatu Cassinelliju, naj pospeši mojo izpustitev iz zapora! Vedi pa: na izpustitev bom pristal samo v primeru, če mi bo priznано, da nisem zagrešil nobenega dejanja, ki bi se v demokratični državi moglo šteti za zločin. Prošnje za pomilostitev ne bom podpisal!” *Vrže proč papir in vzame drugega.* – “Pitka moja, tako mi je bilo hudo, ko sem te gledal, kako se trudiš obdržati nasmešek na ustnicah. Kot bi mi prsi prebodlo

razbeljeno železo, rdeče kot kraji večernih oblakov.” *Zmečka papir, ga vrže na tla in vzame tretjega.* – “Ko se vrnem, boš lahko mirno in nepristransko sodila moje spise in mi pomagala voditi trgovino, ki jo bova spremenila v mestno knjigarno, opremljeno s starinskim pohištvo in z dvorano, kjer bom organiziral projekcije, razgovore in razstave umetniške keramike.” – “Vzemi v roke evangelij. V njem je napisano vse, kar moraš vedeti in po čemer se moraš ravnati.” *Zmečka papir, ga vrže na tla in vzame petega.* – “Zavidam vsakemu koščku tvojega oblačila, zavidam vetru, ki boža tvoje zlate lase, zavidam dežju, ki ti moči obraz, in zavidam neštetim zvezdicam poletnega večera, ki lahko romajo po tistem koščku sinjega neba, ki ga je moč videti s tvojega okna ... Tvoje mesto bo mesto hišne kraljice, ki bdi nad vzgojo otrok.” – Nehaj! Nehaj! – Nehaj, nehaj, nehaj, utihni!!! – Groza me je ob misli, da se boš vrnil domov, groza me je misliti, da bova živela vse to, kar blodiš! – Nočem imeti otrok!

STANKO: Ne govori tega! Ne govori tega!! Zate sem žrtvoval vse svoje ambicije, kariero, prijateljstva ... Popustil sem celo svoji vesti!

DANI: Nikoli mi ne daš prilike, da bi ti lahko kaj povedala o sebi ... Kako se počutim, o čem razmišljam ...

DANI: Ne upam se ti povedati niti tega, kako hudo mi je bilo v zaporu, da so me topli in kam vse so mi vtikali prste!

EMA: Dani je iz zapora prišla v resnici spremenjena.

RINA: Ja, to je pa res. Ves čas me je prosila za ljubezen: “Daj mi ljubezni, Rina, daj mi ljubezni!” In pa: “Je tako hudo, če se hočem dotakniti človeškega bitja?” – Ves čas me je prosila, naj spim pri njej. Sploh ni več hotela spati sama. Jaz pa sem ji rekla: “Gospa! Vi imate svojo posteljo in jaz imam svojo. Vsaka mora spati v svoji postelji.” *Obupano:* Če ne, kam pridemo ... – Ona pa meni, da ne more spat ... In sem ji povedala: “Gospa moja, to je zato, ker cel dan nič ne delate. Boste mogla iti delat v kamnolom. Sekat kamne. Boste videla, kako se potem spi!”

DANI: *Stanku.* – A si kdaj pomislil, kako mi je hudo, ker so mi ubili brata? Rada bi jokala, ker so ubili Pinka, pa si ne upam, ker je vse to zate preveč ... banalno!!! – Ti imaš to tvojo vero samo na jeziku, v srcu pa ne. Pinko je podaril svojo srajco revežu in svoje čevlje in svoj denar – kot ta tvoj sveti Frančišek.

PINKO: Sem pač tak, saj nisem sam kriv ... *Samovšečno*. Ne morem se spremenit.

DANI: *Stanku*. Ti pa revežu ne nameniš niti besedice, ker si preveč okupiran s svojo duhovno rastjo in se ne zмениš za nikogar! Niti zame! Zame še najmanj!!!

STANKO: *Ponižano in ljubosumno*. – Baba histerična! *Ampak, saj ve, da ima prav in da je vse res* ... – Oprosti. – Boli me, ko greš na zabave, na katere jaz nisem povabljen. Boli me, ko pošiljaš razglednice s potovanj svojim bivšim fantom. Zavidam ti tvojo spontanost, ki je sam ne zmorem. In to mi ni najlažje priznati. Oprosti.

DANI: Nisem taka, kot si ti zamišljaš, da bi morala bit ... – Narobe se ti zdi, ker imam rada lepe obleke, ker rada kam grem ... Ker se rada postavim. Praviš, naj bi več brala ... Joj! Jaz ne maram branja, v resnici knjig sploh ne prenesem!

STANKO: Kako?! Kaj misliš s tem ...

DANI: Glej, blond sem ... Nisi vedel? Ker me ne slišiš, ne vidiš, ker si tako prekleto poln samega sebe in to zagledanost vase zavijaš v bleščeč celofan!

PINKO: *Stanku, privošljivo*. Sam si si kriv, če si nisi znal iz tega zdravega, prožnega dekleta zgnesti dovolj dobre življenjske družice ... Jaz sem ji povedal, da si čista zguba.

STANKO: Kar sikaj. Iz zgodovine vemo, da ne boš dolgo.

PINKO *sovražno sikne proti Stanku*. – Mene bodo počili fašisti, tebe pa bo izpljunil lastni narod!

STANKO *odreagira, ga zaboli*. – Blodni intelektualni cigan! Revolucionar! Ekstremist!

DANI *boleče razpeta*. – Vse je samo velik nesporazum ...

EMA: Nehajte mi delat sramoto, kaj bodo rekli ljudje! Meni je tako nerodno ...

STANKO: Niti kuharije ne zmore!

DANI: Kot da tega nisi vedel!

EMA: Je vedel, ker sem mu jaz povedala takrat, ko je še imel čas razmišljat ...

DANI: In iz te muhe bi ti zdaj delal slona! – Pa saj lahko še naprej jeva pri mojih starših ...

STANKO: Žena, ki spoštuje svojega moža, pripravi možu vsaj zajtrk!

RINA: Alo, ne prepirajmo se, svatba je! Prepira se na sedmini, ne pa na ohceti! Saj še niti pijani nismo!

ANGELO: Na zdravje ženinu in nevesti!

RINA: V dobrem in slabem, dokler vaju smrt ne loči! Na zdravje!

DANI: *Se zgrudi in joka, joka.* – Stanko, jaz bi tako rada imela s tabo sto let ... Rada bi imela s tabo sto let, lahko tudi petdeset plus petdeset, samo da bo sto, lahko tudi kakšno leto manj, samo ne bi še rada šla v kripto, tam bom spet sama in tako me bo zeblo, ti boš žrebal svoje rožne vence in zavijal z očmi, z belim gledal, jaz pa bom sama, sama, sama v temi trohnela v prah ... – Ljubim te, Stanko, rada bi šla, rada bi šla ... nekam. Magari na medene tedne!

STANKO: V Assisi?

DANI: *Poklapano.* – Pa v Assisi ...

PINKO: A je to kaka last minute varianta? Plačaš dva, grejo trije. – Jaz imam čas ... Jaz imam celo večnost časa ...

DANICA: *Stanku.* – Ampak v kripto pa ne bom šla, pa če me ubiješ! To, da te zagrebejo v cerkev, je morbidno. Ko bom umrla, me vrzi v morje ali pa me zagrebi v zemljo, samo ne zapiraj me v katedrale, da bi me hodili gledat še petsto let po moji smrti.

STANKO: Vlačug navadno ne hodijo gledat po smrti. So preveč zdelane.

DANI *krikne.* – Stanko!

STANKO: Zakaj tako brezobzirno teptaš to, kar mi je najbolj sveto?

DANICA: A zdaj sem pa, ker sem že prvi dan spala s teboj, kurba? Dragi moj župnik, ki tako rad in dosledno izpolnjuješ vse te vaše cerkvene zapovedi, nič se me nisi branil! Ampak kurba sem pa na koncu jaz, ne ti, rit svetohlinska!

STANKO: Dani, tiše ... histerična postajaš! ...

DANICA: Na vsak način me skušaš upogniti po svoji meri. To ni pošteno. To je pokvarjeno.

ANGELO: Gospa, vlak že odhaja, prtljago pa sem tudi že zložil. Če res hočete it, potem bo treba po časi ... Bosta na vlaku nadaljevala ta prijeten pogovor ...

Danica, Stanko in Pino odhajajo, mahajo v pozdrav. Razhajajo se tudi godci, fešte je konec, še preden se je prav začela ...

EMA: *Poišče v žepu čist svilen robec in maha hčerki v slovo.* – Ni ga še niti dobro poznala ...

RINA: *Tudi ona poišče robec, ni več čist, a bo že dober, in maha Danici v slovo.* – Ma gospa moja! Ne ji očitati, so taki cajti, kaj je ona kriva? Zaradi tega ni malovredna! Va bene, je tudi malo tremendina ... Vam povem po pravici, ji manjka tudi kakšna dobra beseda od mame!

EMA: Zdaj bom pa jaz vsega kriva!

RINA: Ne, poslušate no, noben ni rekel, da ste vi kaj kriva, samo lejte, nič ni slabega, če ima roza nohte in lepo krilo in prstane. In dišeč parfum! Je pač fina! In kake šolne ima ona, celo omaro šolnov, ko odpreš vrata, se kar usuje ... Ma jih je dala tudi meni!

EMA *strupeno.* – In zeleno torbico! Bog sveti, zeleno torbico!

RINA: Samo dvakrat jo je imela, k zelenim šolnom, potem pa jo je dala meni. Rajši nima nič, kot da ni od znamke. Je točno taka, ko njena mama ... – Ma vi, gospa Ema, ste bila danes pri frizerji? Vam prav lepo stoji. Kako ste lepa!

EMA: Zmeraj sem se rada lepo počesala.

RINA: Ste uštimana, ni kaj rečt. Se znate napraviti.

EMA: Dam nekaj nase.

RINA: Vidite. Po kom ima Dani to, da hoče biti zmeraj opažena? – Po vas! Kaj je v tem slabega?

EMA: In kdo bo zdaj vse to pospravil?!

RINA: Če imate s sabo gotovino, bom poklicala čistilni servis. Kartic pa ne jemljejo. Baje ni dobrega signala tukaj zunaj na pomolu ...

EMA: Ti pospravi!

RINA: Jaz sem tu za to, da stvari zorganiziram! – Poklicala bom čistilni servis!

ANGELO: Če gospa nima, lahko jaz posodim ...

RINO: Tiho, Angelo! A naj tudi ta mesec ostanem brez prstana?!

EMA: *Še vedno maha hčerki v slovo.* – Vsak dan ji grem s čisto krpo pobrisat spomenik. Že trideset let hodim. Nobena grobnica ni tako čista kot naša.

RINA: Kako vas je imela ona rada! A sploh veste, kako vas je imela Dani rada?

EMA: Dokler je hodila v šolo, sem jo vsak dan počesala. Sem ji spletla kite. –

RINA: Dajte ji rečt vsaj zdaj, po tolikih letih, kakšno dobro besedo.

EMA: Kje pa hodi?

Danica priteče nazaj.

DANICA: Mamica ... Oprosti, ker tisti zadnji večer nisem več prišla ... – Kaj si pripravila dobrega takrat? Vedno si tako dobro kuhala, mama, tako je dišalo ... – Si spekla pinco, si skuhala mineštro tisti večer? – Žal mi je, že celo smrt mi je žal, da nisem šla z njim zadnji večer pogledat, če si mi še zadnjič spekla pinco. Mogoče so bili njoki ... Pašta? Kako je dišalo? Ječmena nisem imela preveč rada, sigurno ni bil ječmen ... Nikoli nisem pozabila, kako dobro si kuhala, tudi po smrti ne, tudi v grobu ne ... *Poljubi mamó in odide.*

Rina mrmra Mamica je kakor sonce,

EMA: Pinco. Takrat, ko ni več prišla, sem ji spekla pinco. Se spomniš, kako rada je imela pinco? Moja mala principessa je oboževala pinco. Zmeraj je pojedla več kot pol, včasih pa kar skoraj vso ... *Joče za umrlim otrokom. Se izjoče.* – Tako. Zdaj grem pa umret. *Se napoti v telefonsko govorilnico.*

RINA *nergavo in sitno.* – Ma dio šanto, kam česte jt, gospa! Na telefonu boste umrla al kako?!

EMA: A misliš, da bom ležala kar na tleh, kar tu na mokrem kamnu? – Bom poklicala za pare, samo umakni se mi! Itak moram vse sama!

Rina jo zrine ven iz telefonske govorilnice, Ema sili nazaj not.

EMA: Ne da se mi več čakati! Dokler bom živa, ne bom izvedela, kdo ju je ubil in če je tako, kaj mi

bo življenje? Lahko kar tukaj naredimo piko! – Tam čez pa ju sigurno srečam in mi povesta sama, kdo je bil ... Potem se bom vračala, pa četudi s pekla, vračala se bom in ga strašila, morilca, da bo zblaznel od krivde in groze, ampak spokoja kesanja pa ne bo našel! – Umakni se mi že, smrklja predrzna, če ne ta teden ne dobiš plače in potem se meni sama s sindikati kot se veš in znaš, samo to lahko zelo dolgo traja! – Zdaj bom umrla in konec pod lonec!

RINA: *Jo rine stran.* – Ne morte tko planov spreminjat, gospa moja, ne morte!

EMA: Kdo pa to pravi, kdo pa pravi, da jaz ne morem spreminjat svojih planov?! Saj so ja moji!

RINA: Ampak niste sama v tem!

EMA: Nisem sama, sem pa ta glavna in me je treba ubogat, tako je bilo po ta starem in je vsem funkcioniralo! Me je treba ubogat, ker sem gospa, aristokratskega duha, razsvetljeni vladar, če češ, ti pa navadna neizobražena drhal, proletariat, ne rini vame, no! Umrla bom, če sem tko rekla, umrla bom, ko bom jaz hotela, pa tudi če bo za to treba spremenit kak plan!

RINA: Dobro, kot hočete: ampak jaz sem vam hotela samo dobro! – Nimate še niti obleke za v krsto!

EMA: Jo imam! Jo šparam že vse od poroke!

RINA: Tista vam je premajhna!

EMA: Ne pa mi ni! Sem še vedno tako tenka kot takrat na poroki!

RINA: Ne pa niste! Ste pojedla preveč nutele, sem vas sama vsaj stokrat zalotila s prstom v kozarcu!

EMA: Pinko je kriv! On mi je v mleko vsipal kakav! Jaz sem hotela samo pol žličke, on pa mi je vedno vmešal celo šefljo! Nutele pa skoraj sploh ne jem!

RINA: *Angelu.* – Kaj si pa ti ves čas samo tiho?! Alo reci kaj! Postavi se zame, jebem ti! *Mu ne da časa in ga itak sploh ne pusti do besede.* – Tiho bodi! – *Se dalje prepira z gospo Emo.* – Se ne da pomagat, kar je, je, in je tko, da zdaj ne morte kar umret! – Čeprav je pa tudi res – prej ko slej boste že mogla jet in nardit plac mlajšim! – Danes zjutraj sem srečala župnika in sem mu rekla, da ste

malo slabi. – No, prejšnji teden ste bili malo slabši. – Bo pršu, da se spoveste. Samo ne ve, kdaj, ker ima en krst v kratkem ... Škodit ne more. Vas dne v poslednje olje – in pole si lahko še opomorete in pokličemo župnika še enkrat, saj grehov imate toliko, da bo itak treba spoved organizirat ko telenovelo v nadaljevanjih ... *Pade v organizacijski delirij* – Na pogrebi vam bomo naštimali rože in pevce, samo iti boste mogla v enem doglednem cajti, ker če ne nam bodo rože uvele in saj sama veste, kako dolgo se potem govori ... Če se to zgodi, mene do konca življenja ne vzame v službo nihče več! In potem bom v breme državi in to jaz, ki imam dvoje zdravih rok! *Stopi v telefonsko govorilnico in telefonira.*

ANGELO: Gospa, bi mi ta mesec dali kakšno liro več?

EMA: Angelo, ne poslušam te! Ni ne slišim, nič ne slišim, nič ne slišim!

ANGELO: Opica stara!

EMA: Kaj si rekel?! Na pomoč! Kap me bo! – Rina, pokliči ...

RINA: Saj kličem pogrebni zavod, ma se noben ne oglasi. Grejo vsi ob dveh domov. Porka mižerja! Pole se pa čudimo, da ni tujih investicij!

ANGELO: Rad bi se poročil.

EMA: Ma lepo te prosim, zdaj me bo pa še od dolgega časa kap! Angelo, danes to ni več moderno. Nima smisla.

ANGELO: Svoji nevesti bi rad kupil prstan!

EMA: Ne jo razvajaj. Naj si ga kupi sama.

ANGELO: Zlat prstan, kot se spodobi.

EMA: Ojoj, ojoj, ojoj, ojoj ... Jaz bi rekla, naj si ga sama kupi. Ker če boš predober z njo, potem ti bo ... ušla! Šla bo s prvo barabo, ki jo bo prineslo mimo. Boš že videl! Boš prišel en dan k meni in rekel „Gospa Ema, tako se je zgodilo, kot ste rekla, da se bo! Prav ste imela, sama bi si morala kupit prstan, pa bi bilo vse drugače!“

ANGELO: Pa obleko, poročno. Da bo še za kakšno drugo priložnost. Za kakšen krst, če bog da. Za pogreb, če bo kdaj treba, če kdo od ta starih umre.

EMA: Ta stari danes več ne umirajo, ta stari morajo danes delat do smrti, nihče več nima časa umret ... Če ni predebela, ji lahko poročno obleko posodim tudi jaz. Saj ni predebela? Ne smeš ji dajat nutele, če ne si boš non stop hodil v strošek ...

RINA: *Zaključil telefonski pogovor in poroča, kaj vse se ji je uspelo dogovoriti.* – Alora. Če se rezervira naprej, je malo ceneje. Last minute opcije še nimajo, to bodo imeli drugo leto, ma takrat boste vi gospa Ema že dolgo mrtva – brez zamere, jaz rečem bobu bob. – Torej, pevke bodo prišle, če gospa umrejo v soboto. Bodo molile na nedeljo. Čez teden je težje, ker so po službah, je treba zjutraj vstati. Za ruto za zavezati usta sem se tudi zmenila, drugo za na glavo je treba uskladiti z obleko. Ste rekla poročno. Tudi če ni zapeta na hrbtu, saj se ne bo videlo. Ne bomo zdaj šivali nove, je kriza, se ne spleča samo za met enkrat ... Frizuro imate še v redu, samo dejte se malo pazit, da se ne poleže ... Ne smemo pozabit na krstno svečo. ... Mene me tako skrbi, samo da ne bo kaj prepozno ! – Ma zakaj moram jaz misliti na vse? – *Potipa Emo.* – Ma dio šanto gospa, ste že mrzla ko kača! Kaj ste zdaj živa ali mrtva? Da vidim: vas je že malo manj skupaj, se vidi, da greste h konci. – Kako je zdaj Angelo, si se zmenil glede? Morava pohitet, da nama ne zaprejo vrata butika lih pred nosom ...

ANGELO: Gospa je rekla, da imaš lahko kar njeno poročno.

RINA: Angelo!!!

ANGELO: Meni se ne zdiš prav nič predebela. Meni se zdiš lih prav za prijet ...

Zatemnitev.

2. DEJANJE: Nič več ne bo v redu

1. prizor: Celica

Zaporniška celica. V njej ozka postelja, umivalnik, straniščna školjka, na steni telefonski aparat ... Danica sključena v dve gube pod telefonom. Ob njej – nekje v višini njenih ust – v prazno binglja slušalka. – Danica jo apatično guga sem in tja in brbra vanjo kot neke tehnične pevske vaje. V roki ima glavnik, vendar se nekako ne more spraviti k česanju ... Vrata celice se s hrupom odprejo in paznik spusti k Danici vrtnarja Angela, ki nekaj skriva za hrbtom.

DANICA: Angelo? Ti? Kaj pa je? Je ... mama? Je umrla?

ANGELO: Ne, gospa Ema cveti ... Rože sem vam prinesel ...

DANICA: Rože? Sem, v celico?! – Oh, Angelo ... Kako ti je uspelo rože pritihotapit sem k meni v celico?

ANGELO: Rina mi je pomagala. Je rekla pazniku, da ga lahko objame, če morda potrebuje človeški objem, bližino ... Za gratis, promocijsko. – Ona zdaj na terenu testira neko novo podjetniško idejo ... Ko je delala raziskavo trga, je ugotovila, da so ljudje med seboj zelo odtujeni in da nepopisno potrebujejo objem, pa je mislila, da bi pač zasedla to tržno nišo. Zelo je skrbi, kaj bo z njo, ko bo vaša mama umrla. Bajе ji do zdaj ni plačevala nobenih prispevkov ... Je rekla, da bo poskusila tudi na Kickstarterju ... Jaz pa sem se odločil, da bom, dokler bo šlo, lepo vlekel socialno podporo pa kaj na črno porihtal ... Starih ljudi, ki bodo okoli hiše potrebovali pomoč, je vse več. – Ne bojim se, da bi ostal brez dela. Brez službe že, brez dela pa ne. – Rina mi očita, da sem brez ambicij ...

DANI: *Ga prekine, saj jo njegovi privatizmi res ne zanimajo.* – Ampak kako si me sploh našel, Angelo?

ANGELO: *Kot bi šlo za skrivnost.* – Policija je morala biti obveščena ... Sprevod črnosrajčnikov se je začel na trgu Unita, razbili so bufet vašega tata Pepija, razdejali slovenske trgovine in zažgali slovenski Narodni dom ... Gospoda Stanka so zaprli ...

DANI: Kaj?!

ANGELO: Zaradi protidržavnega delovanja. – Tristo so jih aretirali. Vdrli so tudi v cerkve in vsakega duhovnika, ki so ga dobili, da mašuje v slovenskem jeziku, pretepli do smrti ... Organista iz Podgore, ki je na božično noč, ko je zaradi varčevanja odpadla polnočnica, sam sebi igral slovenske

božične pesmi, so prisilili, da je popil strojno olje, pomešano z bencinom ... In učitelji po šolah pljuvajo v usta otrok, ki med seboj ne govorijo angleško ...

DANI: O moj bog ...

ANGELO: Rože ... za v vazo so. – Nikjer nimate nobene vaze ...

DANI: O moj bog, o moj bog ...

ANGELO: Tudi pri vas doma vsak dan postavim rože v vazo, da bo lepo, ko se bosta vrnila ...

DANI: O moj bog, o moj bog, o moj bog ...

ANGELO: Stopil bom po vazo, gotovo imajo pazniki kje kakšno vazo ...

DANI: Ko sem bila majhna, me je bilo sram že ob sami misli, da bi morala gledati, kako ljudi trpajo v zapor ...

ANGELO: Moja žena Rina pravi, da mora biti vedno vse pripravljeno, kot da se bo gospod vsak čas vrnil ...

DANI: Tvoja žena Rina?

ANGELO: Ja.

DANI: Tista, ki je ostala zunaj s paznikom, da si ti meni lahko v celico prinesel rože?

ANGELO: Pa nekaj knjig ... Njej so njene poslovne ideje zelo pomembne, jaz to spoštujem. – Gospa Dani, že dolgo časa si želim, da bi vam lahko nekaj povedal ... Ko sem jaz prišel k vaši gospe mami in sem na polici od vašega gospoda očeta videl vašo sliko, sem mislil, da ste Marija ... In sem se pokrižal ...

DANICA: In Rina je morala ostati zunaj s paznikom, ker si mi ti hotel nekaj povedat?!

ANGELO: Ne, ne zaradi tega. Saj sem vam že razložil: Ona poskuša postati poklicna objemalka. Upa, da bo nekoč lahko pridobila tudi nacionalno poklicno kvalifikacijo profesionalne objemalke. Jaz jo pa seveda – kot sem obljubil, ko sva se poročila – podpiram v dobrem in slabem in tudi v tem, za kar še točno ne vem, a je dobro ali slabo ... Če Rina ne bi zunaj objemala paznika, vi ne bi dobila rož, tako da slabo že ne more biti ...

DANICA: Pa tudi knjig ne ...

ANGELO: Ne, tudi knjig ne ...

DANICA: Knjige pravzaprav še težje ...

ANGELO: Lepe platnice imajo. Take, kot so vam bile zmeraj vseč. *Oprezno namigne na glavnik v Daničinih dlaneh.* – Lahko vas jaz prečešem?

DANI: *Mu ponudi glavnik in se prepusti njegovemu česanju.*

ANGELO: *Blažen, ker se lahko dotika njenih las.* – Mladi ste, gospa, polni življenja ...

DANI *blodno*. – Te lahko objamem?

ANGELO: Ne vem, če je to primerno, gospa. Vaši gospe mami bi se to čudno zdelo. Moji ženi Rini ne bi bilo prav. Pri naju je ona zadolžena za objeme ... *Jo objame*.

DANI: Hvala, Angelo, pravi prijatelj si. Prosim, ostani danes ponoči pri meni.

ANGELO: Moja žena Rina ...

DANI: Tvoja žena zunaj pred vrati ambiciozno vadi profesionalne objeme, kmalu bo izmena in prišel bo svež paznik, svež ko bela žemljica ...

ANGELO *po premolku*. – Lahko ostanem pri vas, dokler ne zaspite.

DANI: Sem ti všeč?

ANGELO: Meni se zdite tako zelo ... Lepa ... Dobrega srca ...

DANI: Bi se ljubil z menoj?

ANGELO: –

DANI: Vem, da bi se rad ljubil z menoj.

ANGELO: Bi. Ampak se ne spodobi. Ni prav.

DANI: Kaj pa, če se jaz uležem in ti ležeš k meni in me samo od zadaj takole objameš? Profesionalno objameš?

ANGELO: Jaz sem mlad, vi ste pa preveč lepa ženska, da bi jo jaz lahko samo profesionalno objemal. Lahko me zanese v amaterizem, potem bo pa hudič. Vi boste fantazirala o Stanku, jaz pa vas ne bom mogel nikoli več pozabiti ... Ampak, če lahko, bi vas še malo česal ...

DANI: Umazane lase imam, sprijete ...

ANGELO: Ne spomnim se, kdaj v življenju sem bil nazadnje tako srečen kot zdaj, ko se lahko dotikam vaših umazanih in sprijetih las ... *Jo češe*.

DANI: Moj mož seda k svojemu delu zjutraj, ko še spim. Preden vstane, nekaj trenutkov prisluškuje mojemu dihanju ... Rad me poboža po zadnjici in preveri, ali pod spalno srajčko nimam hlačk. *V smehu*. – Kot da bi ne vedel. Vedno spim brez hlačk pod spalno srajčko. Ker vem, kako zelo mu je to všeč ... Ampak on vseeno preveri. Znova in znova se razveseli ... Dlan mi potisne med noge in s prstom zdrsi po žlebičku. Potem prst povoha in se potopi v moj vonj ... Vstane, natakne si copate, obleče haljo. Tako staromodni je v tem. – Pretegne se, pristavi kavo. Preden se loti pisanja, si umije zobe. – Vrata v sobo, kjer piše, pusti vedno malo priprta ... Tiho se mu prikradem za hrbet in se ga oklenem. Bere mi. – Počasi izgovarja zapisane besede. Gledava jih, kako poletijo iz njegovih ust, obvisijo v zraku, poslušava zven, ki nastaja, ko drsijo skozi prostor in se razblinijo na grobih lesenih tleh ... Včasih se besede norčavo ulovijo za lesteneč, smejiva se, ko jih skušava sneti ... Ali pa se

kakšna zagozdi med naju prav med poljubom ... Mnogokdaj ne morem za njim v njegove pokrajine ... Potika se po kraških grapah, med ukrivljenimi bori in pod mrzlimi zvezdicami. Bosa stojim med vrati in gledam za njim in me je strah, če se bo izgubil, če bo zataval, če ne bo več znal ali hotel nazaj k meni ... Kaj delaš? – Kaj imaš to?

ANGELO *že nekaj časa na silo zatopljen vozla volno, ki jo je vzel iz žepa, in trmasto premika ustnice; težko je, Dani mu predstavlja veliko skušnjava.* – Molim.

DANI: Moliš?

ANGELO: Ja, molim.

DANI: Kako moliš?

ANGELO: Signore Gesù Cristo, Figlio di Dio, abbi pietà di me peccatore.

DANI: Signore Gesù Cristo, Figlio di Dio, abbi pietà di me ...

ANGELO: Ja. Peccatrice.

DANI: Za koga moliš ti?

ANGELO: –

DANI: No, za koga moliš?

ANGELO: Za našo domovino.

DANICA: Za našo domovino.

ANGELO: Ja.

DANICA: Včasih se mi zdi, da vidim, kaj bo.

DANI: Povej mi, kaj vidiš?

ANGELO: Brat bo moril brata, rana bo odprta dolga desetletja, čisto zaceljena pa ne bo nikoli. Posebej med starejšimi ljudmi bodo živele stare zamere. Prenašale se bodo iz generacije v generacijo. –

DANI: Čas mora narediti svoje. Čas vedno naredi ...

ANGELO: In ko bomo že mislili, da je najhujše za nami, se bo zgodilo še hujše, česar pa dolgo sploh ne bomo prepoznali ...

DANI: Povej mi, prerok ...

ANGELO: Ne bomo še dolgo živeli v samostojni državi, danes bodo dovoljene sanje, že jutri pa bomo nov dan dočakali kot kolonija ... Naši voditelji nas bodo za majhne provizije prodali tujim gospodarjem, okradli nas bodo in poteptali vse naše pravice ... Ostali bomo brez služb, razžaljeni in ponižani, in najšibkejši med nami bodo najbolj tepeni ... Naši fantje bodo bili tuje bitke, naša dekleta bodo ljubila janičarje in rojevale pokveke, starcem bomo trgali kruh iz ust in bebavi kričali,

da je “vojna mir, svoboda suženjstvo, nevednost moč” ... Denar bo naš vladar, morala bo šla rakom žvižgat ... Zdaj se ulezite, jaz bom pa molil.

Angelo se sleče, da bi se ljubil z Danico. Ko je gol, nežno slači tudi njo, ki se ne upira.

DANI: Moj mož ... Obsojena sem nanj, prekleto! Rad in veliko moli ... Tako pobožen je ... Jaz molim samo, kadar zakoplje glavo v moje naročje, takrat zmolim, da bi ostal za vekomaj, ampak še preden rečem amen, on že navleče hlače, zapne pas, ne morem potešiti njegovega hrepenenja, nikoli ne bom mogla potešiti njegovega hrepenenja ... Vedno znova me zapušča. Vedno znova in znova me zapušča. Nemiren in hlastajoč ... In me zapusti ...

Odprejo se vrata celice, vstopi Rina.

RINA: Kaj pa je zdaj to?! – *Angelu*. – Ti moraš ostati v moji postelji! Če ne, kam pridemo?!

ANGELO: Samo da jo vidim, pa sem srečen ... *Po premolku*. – Upam, da ga še dolgo ne bodo izpustili.

RINA *strmo*. – Moj vrt je tudi treba zaliti. Alo, greva domov!

Zatemnitev.

2. prizor: Kam, hudič, se je zalezla?!

Na stanovanju pri Danici Tomažič in Stanku Vuku; Danica in služkinja Rina krasita jelko, Rina si da delo še s tisoč drugimi drobnimi opravilci, hiti zračit, pristavljat za čaj, pogrinjat mizo ... Obe sta razigrani in praznično razpoloženi, vendar ima njuno veselje čisto drug odtenek kot v 1. prizoru 1. dejanja. Danica igra na klavir pesem Sveta noč, Rina pripeva ...

RINA: Jaz pa še vedno ne znam pet, enostavno nisem nadarjena za petje ... Danes strokovnjaki pravijo, sem brala v Interneti, da je vsak nadarjen za petje, sem prebrala v Interneti, in da ga ni človeka brez posluha, ma jaz sem pol spet samo izjema, ki potrjuje to pravilo ... Pri nas doma smo imeli pesmarice, so vsi peli ko slavčki, mama, oče, sestre, bratje, none in nonoti. Ampak meni niso

pustili peti, so rekli, da ne znam ... Jaz sem se tako grozno jokala ... Jaz sem mogla v življenju vse hudo prenest, ne da bi si lahko karkoli olajšala s pesmijo ... Ker če si zapoješ, stvari postanejo lažje, ni res, gospa Dani? Ko zapoješ kakšno lepo slovensko pesem, kakšno cerkveno, na primer Sveto noč ... A ste slišala, gospa Dani, kako je umrl tisti organist iz Podgorice, ki so mu fašisti vlili nafto v grlo? Šest mesecev je umiral v hudih bolečinah, ma na koncu je umrl s pesmijo na ustih!

DANI: Iz Podgore.

RINA: Kaj?

DANI: Organist iz Podgore ...

RINA: V Interneti je pisalo iz Podgorice!

DANI: Ma ti v to Interneto zaupaš še bolj ko v župnika ... Se spomniš, Rina, ko sem se še norčevala iz cerkvenih pesmi?

RINA: To je bilo takrat, ko ste bila še doma, pri mami. Zdaj ko ste na svojem, pa je vse drugače. Ste odrasla, gledate na stvari drugače, vas vidim jaz ...

DANI: *Poje*. – Marija, skoz življenje voditi srečno znaš ...

RINA: Kako vi intonirate, gospa Dani, kako jo to lepo, kako je to lepo ... Vi ste za na kor, vi ste prav res za na kor ... Ojoj, vi se že slačite?

DANI: Moj mož bo vsak hip tu ...

RINA: In vidva tudi zdaj še kar vsak dan ... Tako?

DANI: Jaz bi. Jaz bi z njim skoz, meni je to kot ... Ne vem ... Vsa sem njegova, razumeš, vsa mu pripadam, moja duša, moje srce, moji možgani, moje telo ... Vse je enostavno razprto v njegovo smer, ves čas ... Stanko pa ... Saj veš, odvisno od pesniškega razpoloženja ... Če je ravno sredi navdiha – ni nič. Če je brez navdiha – tudi ni nič. Če je preutrujen – nič. Če je preveč naspidiran – nič. Če je nervozen – nič. Če je cel zameditiran, spet nič. Pa sploh ne govorim o seksu, Rina, govorim o ... Ne vem. Zdi se mi, kot da v nobenem trenutku ni obrnjen samo k meni, vedno rabi tisoč drugih distrakcij, smislov, ciljev, ne vem česa ...

Ampak ga čakam. Ga čakam. Rada bi, da preden ... greva, ... da preden odideva, rada bi vsaj kak trenutek čutila, da imava res stik, da sva si blizu, ma ne blizu, da sva eno ...

RINA: Tole se pa sliši komplicirano ... V Interneti majo take teme pod rubiriko Odnosi, jaz jo navadno kar preskočim, trenutno je za mene še prezahtevna. – Dobro, gospa Dani, pole jaz zdaj grem ... Samo še nekaj, da ne pozabim ... Gospa Ema gre h konci. Se je treba zmeniti, kako bomo ... Saj veste ... Jo boste pokopali al jo boste dali sežgat? Jaz ne vem, je treba rezervirati za te moderne reči? – Zdej ji morem letet še v drogerijo ji kupit eno kremo proti gubam, ma za take gube ni kreme! Pride cejt, ko moraš jt ... Ona pa se zaklepa v kopalnico in se krnclja kot kakšna gospodična. – Neče in neče jt! ... Rože nam bodo vse uvele! Je rekla, da bo umrla, ko bo izvedela, kdo so bili tisti Slovenci *Noče povedati do konca, kot bi se bala, da bi z izrečeno besedo lahko priklicala nesrečo.* – Pole se je premislila, je rekla, da bo umrla, ker itak je dost hudo že to, da so bili Slovenci, in mogoče je sploh boljše, da niti ne ve za imena, pole ko sem jaz vse zorganizirala, je pa spet rekla, da se ji ne splača umret, dokler sta v omari še nutela in kakav ... Jaz ne vem, gospa Dani, vam povem po pravici, sem ji že hotela malo z žličko pomagat, samo mi je rekel Angelo, da če bom debela, me ne bo več hotel ... Jaz sem zaenkrat od njega tudi še malo, kot rečejo v Interneti, ekonomsko odvisna, tako da se ni za hecat, čeprav v glavi sem se pa že odemancipicizirala ... Nič nutele in tudi kakava ne! – Ma vaša mama, gospa Dani ...

DANI: *Jo prekine, ker ve, da sicer temu žlobudranju ne bo konca.* – Ne sekiraj se ti zaradi mame, Rina. Saj veš, kakšna je ... Pridi na čaj po polnočnici, da pogledaš pod jelko, če je dedek Mraz pustil kako darilce zate ...

RINA: Dedek Mraz ali Božiček?

DANI: Jaz verjamem v oba, Stanko ne verjame v nikoga, razen v boga, potem pa tisti, ki pride, pride ...

RINA: Velja, se oglasim, ampak ne bi bilo treba, gospa Dani! Vi ste tako zelo dobra z mano! Brez vas bi bila jaz še vedno ... Devica!

DANI: Ah, Rina ... Slej ko prej bi tudi sama pogruntala ...

RINA: Predobra ste, zato pa vas življenje tako tepe. *Se res razburi.* – Ma kako, da imajo ta

svoja literarna branja prav na božični večer? Jaz tega ne razumem ... Po moje bi vaš mož moral biti zdaj tu doma z vami, ne pa med tistimi ... Umetniki! To je vse brezbožno, če mene vprašate. Če bi moj Angelo imel na božične večere kakšne hortikulturalne posvete, jaz ne bi bila dolgo njegova, ekonomska neodvisnost gor ali dol, bi šla pa na cesto!

DANI: Rina, vse to se je nekoč tudi meni zdelo grozno, zdaj pa se mi zdi samo še malenkostno. Samo da se vrne ... Vsakič, ko se vrne, se malček na novo rodim, verjameš, Rina? Vsakič, ko se vrne, sem tako hvaležna, da ti pojma nimaš, skoraj začnem verjet v boga, ma kaj v boga, začnem verjet, da se tudi za naju lahko drugače izteče ...

RINA: Jaz ne bom nikoli nobenemu dedcu inventar ... Sem brala v Interneti, da biti inventar ... To ni za emancipicizirane ženske! Dobro, umetniku že mogoče, ampak navadnemu proletarcu pa prav gotovo ne ...

DANI: Včasih, ko ga dolgo ni, ko me začne grist ... Ljubosumje in čutim, da postajam zoprna, grem na Youtube in potem ure in ure poslušam "Kako se muškarac voli". Poznaš, Rina? *Zna tekst iz videa že kar na pamet.* – "Da vas pitam, kako se muškarac voli? Ljudi ljude vole na način, koji oni misle, da treba, da ih vole ... I misle, da je to ljubav ... A ljude treba voljet u stvari onako kako oni osjećaju, da su voljeni ... Što jedan muškarac očekuje od žene, da bi se osjećao voljen? – Da ga pustiš, brate, na miru ... Da ga pustiš, da diše ... To je tako, oni su stvoreni od zemlje, oni su sloboda ... I ako ga stalno stežeš, ako ga stalno potkopavaš, ako ga stalno nešto ograđuješ, brate mili nema on od toga ništa ... – A ženu u stvari se voli tako, da ona kad se pogleda u tvojim očima ikad se pogleda i posluša u tvojim riječima, bude najvrednija žena na svetu ... – Pa nema veze, je li jedina ... Sve će ona zažmirit ... Bitno je samo, da je najvrjednija i da je najljepša i tvojim očima i u tvojim riječima ..."

RINA: Joj, gospa Dani ... Jaz nisem še nikoli razmišljala na tak način ... Čeprav, moj Angelo, ... Jaz ne vem, če je on že dovolj zrel, da ga jaz pustim na miru? Če bi jaz mojega pustila na miru, midva ne bi šla niti na morje in tudi na smučanje ne! Moj Angelo ne razume, da je treba kdaj včasih kam iti, da se imaš pol kaj za pogovarjat z ljudmi. Meni se ni za pogovarjat samo o pašti boloneze in kje imajo največji skonto, jaz imam potrebo po bolj globokih temah, me razumete?

DANI: Tudi zame je to zaenkrat še bolj teorija, totalna teorija ... Ko pride, se po navadi takoj

na smrt skregava, tako se skregava, kot bi imela pred seboj usodo starih zakoncev, ne pa samo mladoporočencev ... In Stanko, on, ki se vsem zdi tako krasen ... On je tako poln sam sebe, zanj razen njega samega ne obstaja čisto nič na svetu ... On in njegove pesmi in odziv sveta nanje, ta odziv, ki ga ni nikoli dovolj ...

RINA: Meni pa Angelo očita, da sem zaljubljena v vašega moža – kar sploh ni res, ker se prvič ne spodobi, drugič pa takega intelektualca jaz itak nikoli ne bi mogla zastopit, ker sem bolj praktične narave ...

Zvonec pri vratih.

Rina odhiti odpret in odide. Vstopi Stanko.

RINA: Joj, kako sem se zadržala, gospa Ema bo spet jezna name. Bom rekla, da je bila gužva v drogeriji ... *Odide in ob svojem odhodu spusti v stanovanje Stanka.*

STANKO: *Danici.* – Kaj ti pa je?! Videti si, kot bi zagledala mrliča.

DANI: Zvonec me vedno vrže s tira, vedno se mi zdi kot kak deža vu ...

STANKO: Preobčutljiva si.

DANI: *Skuša preslišati osornost v njegovem glasu, stopi k njemu in ga objame.* – Kako je bilo?

STANKO *Jo utrujen odrine.* – V redu.

DANI *stoji in čaka.*

STANKO: Izmučen sem.

DANI: Je bilo veliko ljudi?

STANKO: Ja.

DANI: Kakšni kritiki?

STANKO: Ne vem ... Ja, se mi zdi.

DANI: Kaj so rekli?

STANKO: Da je v redu. – Res sem izmučen ...

DANI: Jim je bilo všeč?

STANKO: Ja, mislim, da ja.

DANI: Kdo vse je pa bil?

STANKO: Kot po navadi, saj veš ...

DANI: *Ji zmanjka potrpljenja, ne zmore več prijazničenja.* – Ne. Ne, ne vem.

STANKO: Joj ...

DANI: Dobro, v redu. Pojdi spat. Utrujen si.

STANKO: Dani, hitel sem domov k tebi. Zakaj zdaj ... Ta drama?

DANI: Rada bi samo vedela, kako je bilo. Cel večer sem bila v mislih s teboj, držala sem pesti in ...

STANKO: Bil je v redu.

DANI: Me veseli.

STANKO: Spat grem. Utrujen sem. Lahko noč.

.

DANI: Sveta noč!

STANKO: Pa dobro – kaj? ... Kaj bi rada? Bilo je ... Tako kot vedno. Par ljudi, par prijateljev, par kritikov, malo manj, ker par jih je šlo delat recenzijo polnočnice, ena ženska je namesto na flavto hotela igrat na orgle in je zagnala vik in krik, ker jih nikjer ni bilo, češ da na božični večer hoče igrat na orgle in ne na flavto, ker da se ji zdi flavta že od nekdaj perverzna, jaz sem nekje našel orglice, pa ji tudi to ni bilo všeč, potem sem jo poslal v kurac, prebral odlomek, ploskali so, nazdravili smo, zapeli *Tam stoji pa hlevček, lepi hlevček*, kar na suho, brez orgel, orglic in tudi flavte, oni so ostali, jaz pa sem šel domov. K tebi. Kaj hudiča bi rada?

DANI: Hotela sem iti zraven!

STANKO: Ja, vem.

DANI: Poslušaj me! Nimaš mi ti kaj očitati! Ne opravičujem se jaz tebi, hočem, da se ti opravičiš meni! Hotela sem iti zraven in gledat, kako ti čestitajo! Kako berejo tvojo knjigo! Ki sem ti jo jaz pomagala pisati. Zanima me, če so prebrali tisti odstavek, o katerem sva se pogovarjala, se spomniš meseca maja? Ko nisva vedela, ali je 'drevo zeleno' ali je 'zeleno drevo'. Se spomniš?

STANKO: Tisto z drevesom se mi ne zdi tako bistveno.

DANI: No, takrat se ti je recimo zdelo – pomembno. Zdelo se ti je usodno. Ali je 'drevo zeleno' ali je 'zeleno drevo' in jaz sem o tem razmišljala tri dni in na koncu sva se odločila za 'Drevo. Zeleno. Drevo. Zeleno kot kri, ki mi v žilah vre in strast budi'. Pač – zanimalo me je, če si slučajno bral danes zvečer ta odstavek. Ali, če je kdo omenil kakšno drevo.

STANKO: Ja, samo o drevesih smo se pogovarjali. Cel večer. Srečanje gozdarjev. Ne moreš si misliti, kako zanimivo. Samo o drevesih ...

DANI: Pizda ti materna, pizda ti materna, pizda ti materna! – Upam, da je prišlo vsaj tebi. Ker meni ni. Ker ko ti pride, misliš, da je vsega konec. Ker si prekleti egoist in zame ne poskrbiš ...

Dani za nekaj trenutkov obstoji, potem gre v predal po žepno baterijo in začne nekaj iskati po kotih

...

STANKO: Kaj pa iščeš?!

DANI: Kam, hudič, se je zalezla?!

STANKO: Kaj ti pa je?!

DANI: Kam se je zalezla, kam se je zalezla, kuzlica ...

STANKO: Kaj pa iščeš?

DANI: Kam se je zalezla, kam se je zalezla, ta mrha ena ...

STANKO: Mi lahko poveš, kaj iščeš?!

DANI: Najino ljubezen. Nekam se je zalezla, pa je ne najdem. – Le kam se je zalezla, kurba mala, kam se je zalezla ...

STANKO: Nehaj.

DANI: *išče dalje, pripeva ...* – Vsi so prihajali, ljubezni ni bilo ...

STANKO: Nehaj, prosim!

DANI: *Poje.* – Ko bi on vedel, kak njej je hudo!

STANKO: Kako pofukan božič!

DANI: *Pretirano veselo.* – A ne?! Pofukan, pofukan, pofukan ... Večer. Večer, pofukan kot vsak

drug večer, ko si ti s svojo umetnostjo kjer pač že si, jaz pa te tu doma vdano čakam, ko budala te čakam, skopana, naličena, neparfumirana, s pospravljenim stanovanjem, da ja lahko potem, ko končno prideš, name stresaš svojo zoprnjasto frustracijo!

Zvonec na vratih.

DANI: Spat grem.

Zvonec na vratih, dvakrat.

DANI: Rina je! Rekla sem ji, naj pride nazaj po dedka Mraza, ko pogrne pare in poštima vse za čujenje ... Menda je mama zdaj z eno nogo že čez ...

Odide. Stanko obsedi. Rina vstopi.

RINA: Dober večer ... Kje je pa gospa Dani?

STANKO: Spat je šla. Utrujena je.

RINA: A ste imela spet ogenj v strehi? A se vama res zdi, da imata čas za take reči? Jaz sem vama že stokrat rekla ...

STANKO: Rina ... Plis ... Ne še ti.

RINA: Samo nekaj vam bom povedala, gospod Stanko! Eno lepo božično misel. Moderno, iz Youtuba "Da vas pitam, kako se muškarac voli? – Ljudi ljude vole na način, koji oni misle, da treba, da ih vole ... I misle, da je to ljubav ... A ljude treba voljet u stvari onako kako oni osjećaju, da su voljeni ... Šta jedan muškarac očekuje od žene, da bi se osećao voljen? – Da ga pustiš, brate, na miru ... Da ga pustiš, da diše ... To je tako, oni su stvoreni od zemlje, oni su sloboda ... I ako ga stalno stežeš, ako ga stalno potkopavaš, ako ga stalno nešto ograđuješ, brate mili nema on od toga ništa ... – A ženo u stvari se voli tako, da ona kad se pogleda u tvojim očima i kad se pogleda ii poslušna u tvojim riječima, bude najvrednija žena na svetu ... – Pa nema veze, je li jedina ... Sve će ona zažmirit ... Bitno je samo, da je najvrednija i da je najljepša i tvojim očima i u tvojim riječima ..." – Srečen božič, gospod Stanko ... Za dobre želje, objem, poljub ... Ni noben dan prezgodaj. Je lahko že vsak prezgodaj prepozno ... To sem nekje prebrala ... V Interneti. – Kako je bilo na

predstavitvi knjige?

STANKO: Vsi so prišli: Edvard Kocbek, Miško Kranjec, Črtomir Zorec, Drago Ulaga, Marijan Breclj, Jože Zemljak ...

RINA: In vsi ti so vaši prijatelji?

STANKO: Somišljeniki.

RINA: Tisto z drevesom ste dobro napisali, veste. "Drevo. Zeleno. Drevo. Zeleno kot kri, ki mi v žilah vre in strast budi." Jaz bi sicer rekla, da kri po žilah kipi, kri kipi, strast budi ... Se mi zdi, da se bolj rima. ... *Se hiti opravičevat, saj ve, da to vseeno ni njeno področje.* – Vi ste pisatelj in vi že veste, zakaj ste tako napisali! – Meni se pač včasih zdi, da mi kipi ... Kri, po žilah. Saj razumete. Ampak, kaj ste mislili s tem, da je zelena?

STANKO: Vsi so govorili o tem, da moja pisma Danici sodijo med najlepša pisanja ... Ne bom tajil; dobro se mi je zdelo. Sploh to, da so vsi prišli ... To mi je bilo strašno všeč ...

RINA: Vi ste takoooo velik pisatelj! Kakšna srečnica sem jaz, da vas poznam, jaz sem tako ponosna, da sem pri vas v službi! Vi znate tako lepo povedati stvari, ki se jih v resnici ... Sploh ne da povedati! Vi že zgledate kot ... Pisatelj! – Prosim, preberite mi, kaj ste tam prečitali. Prosim, prosim ...

STANKO: Res hočeš?

RINA: Prosim, prosim ... Ne morete mi reči, da ne. Naj bo to moj dedek Mraz, moj Božiček in moj Miklavž. Naj bo to moj ... Valentin?

STANKO: Ne sedam ti v naročje. Umikam svoj pogled. Odpenjam bluzo sama in sama spim v nočeh. Od stegen pa mi teče, v nič moj med kaplja, ostala bom devica, čeprav pofukana.

Pavza. Rina lovi sapo.

RINA: Če lepo. Jaz se bom to naučila na pamet in potem bom rožam od mojega moža na vrtu pri gospe to recitirala. – Ampak tista beseda na konci ni bila čisto na mestu, niste našli nobene bolj ... Spodobne?

STANKO *bolj sam sebi*. – Edina adekvatna meni in mojemu svetu.

RINA: Kaj pravite? Ne razumem vas ...

STANKO: Se ljubita v temi, Rina?

RINA: Greh bi bil ...

STANKO: Prižgi kdaj luč.

RINA: Saj Angelo je tudi rekel, da bi rad kaj videl, meni pa se zdi tako ... Ne vem. Mislite resno, da bi morala prižgati luč?

STANKO: Daj, da razmislim ... *Jo sleče in si jo gleda*. – Rina, fajn baba si ... Vsak bi te, res ... *Se obrne proč od skušnjave*. – Ampak jaz sem poročen. Potrudi se, naj ima Angelo malo veselja. Dovolj domišljije imaš.

RINA: *Se hiti pokrivat*. – Vas bodo še iz Cerkve izobčili! Gospa Dani vas ima strašno rada. Kaj vam pomaga, če se ljubita pri luči, potem pa si rečeta grde besede? Ena grda beseda naredi včasih tako rano, da je treba čakati cel teden, da se zaceli. Celo leto. Ali pa celo življenje. Vidva pa nimata več toliko časa ...

STANKO: Tako sem ljubosumen nanjo, Rina. Vedno sem bil tako ljubosumen nanjo ... Ko je prihajala k meni na obisk, v zapor, sem jo gledal, kako je bila vedno bolj lepa ... In zdaj ona misli, kako ne vem, da je postala tajna aktivistka Osvobodilne fronte ... Na koncu koncev je ostala zvesta Pinku ... Jaz pa mislim samo še na to, kar ne bom uspel napisat, ker me bo prehitela smrt ... Vse, kar imam, so samo skice, zametki, en sam neroden poizkus ... Prekleti fašisti, prekleta vojna. V meni se nabirajo in utrinjajo besede kot kri v votli dlani. Vse več in več prostora zavzemajo,

počutim se pretesnega in trpim, razcveteti pa se ne bom mogel, ker me bo prehitro doletela smrt ...

Zatemnitev.

3. prizor: *Deja vu*

Pomol, na njem mrtvaški oder, ob njem klopca za čuječe, telefonska govornica kot v 1. prizoru 1. dejanja ... – Dani, Stanko, Pinko in Rina – čakajo. Očitno pokojnik zamuja.

Pinko in Stanko kadita, Dani zatopljena v čudovite pokrajine svojega pametnega telefona, Rina kot kakšna podjetna in outsourcana vodja poročne slovesnosti ureja še zadnje scenske detajle, da bo res vse po protokolu ...

PINKO: Bajje je pri kadilcih na stara leta manj možnosti, da dobijo demenco ...

Dani se za duhovičenje svojega brata ne zmeni, Rina zavija z očmi nad temi situaciji popolnoma neprimernimi pripombami, Stanko pa si vzame čas in se s pretirano zavzetostjo poglobi v to globoko modrost in nekaj časa molče, ves namrščen, tuhta in tehta, dokler končno ne dojame skrite poante.

STANKO: A misliš statistično? Ker je manj kadilcev.

DANI: Pametnjakoviča, a vesta, da je pri Slovencih na stara leta manj možnosti, da umrejo od srčno-žilnih boleznih, pa čeprav zaradi srčno-žilne bolezni umre največ ljudi v razvitem svetu?

PINKO: Logično.

STANKO: Ja, logično.

RINA: Jaz ne razumem tega vica ...

PINKO: Saj ni vic. Je žalostinka. Slovenci ne sodimo v razviti svet.

STANKO: Ne, Slovence od srčno-žilnih boleznih pobere, še preden pridejo v stara leta.

DANI: Sedi, cvek, oba. Za Slovence to ne velja, ker ko Slovenec pride v stara leta, že dolgo ni več Slovenec ...

RINA: Jaz ne razumem ... Se pa strinjam. Tudi v Interneti sem brala, da je najbolj zdravo biti vegan ... Jaz bom poskusila, čeprav po moje pršuta ni za stran metat in vsake toliko tudi ne more škodit ...

DANI: *Najde preko svojega pametnega telefona vsebino, ki bi jo očitno rada delila z bratom in možem.* – Poslušajta to, tole je iz Mladine, september 2014: “Bili so mladi in bili so pogumni.

Razumeli so, da je pomembno, da se uprejo, da je čas za ukrepanje. Bilo bi laže, takrat, morda pa ob vsakem času, če bi bili zgolj opazovalci in ne akterji. Ti mladi ljudje so pred drugimi razumeli, da resnična etika terja odziv, ker sta čakanje in predvsem brezbriznost do nepravilnosti že sokrivda. In

danes, v sedanji krizi, ki je prej antropološka kot gospodarska, katere prve žrtve so mladi, nas lahko mladostna zagnanost teh junakov zelo navdihne. Med mladimi se rojevata svoboda in pravičnost. Bili so mladi, a vendar so bili velikani.”

RINA: A to pišejo o tistih ekstremnih islamistih? To je res grozno! Ma kako lahko pride do tega, da postanejo tako ... Ekstremni?

PINKO: Kul. Čigavo je?

DANI: Od videmskega župana ...

RINA: O madonca, a pol ni od ekstremistov?

DANI: Zmeniti se moramo že enkrat, kakšni so pravzaprav naši cilji. Obupno malo nas je, Slovencev, pa še mi se med sabo streljamo.

STANKO: Že skoraj sto let hodim samo na predavanja desnice.

PINKO: Jaz pa samo na predavanja levice.

STANKO: Sosednji ulici, pa se sploh ne srečava. Dva svetova, ki se popolnoma ignorirata.

RINA: Saj se ne ignorirata. Saj ves čas mečeta gnile paradajze drug v drugega, včasih pa tudi kaj bolj nevarnega ...

STANKO: V nobenem pa ni govora o tem, kako se zavedni del slovenskega prebivalstva vedno bolj krči ...

RINA: Zakaj vi mene ves čas ignorirate? Vedno, ko jaz kaj rečem, je kot da sem tiho! Se vam zdim neumna? To je zato, ker ste eni veliki snobi! Ampak vaš čas mineva, moj čas, moj čas pa prihaja!

STANKO: Vidna dvojezičnost se pred Trstom ustavi, v Trst ne sme. Trst mora ostati ekskluzivno italijansko mesto.

RINA: Jaz sem brala v Interneti, da se v Sloveniji sploh več ne spleča ... Nič se ne spleča ... In zato študiram, da bi šla v tujino. V Nemčiji je baje vse super ...

DANI: To je naš problem! Ne pa, kdo je naju ustrelil in v katero jamo so naju vrgli. Tisoč brezzveznih vprašanj je, ki pijejo življenjski sok našega naroda!

STANKO: Aktivistka moja ...

PINKO: Aktivistka moja ...

RINA: Sem hotela vprašat, če bi šel kdo z mano? Kako bova z Angelom, ne vem, on je bolj lokalne sorte, njega niti Interneta ne zanima ...

DANI: *Citira dalje.* – “Zakaj so se ti mladi ljudje borili, če ne za dostojanstveno prihodnost, ki je niso nikdar spoznali, ampak so si jo lahko samo predstavljali z močjo svojih idealov. Kakšno zavest so imeli ti fantje, ki so bili pionirji množičnega protifašističnega odpora v Evropi! Ravno njihova mladost nam pomaga razumeti, kako globoko zakoreninjene so bile v zavesti slovenske skupnosti vrednote svobode in pravice ...”

Bliža se jim gospa Ema.

PINKO: Mama gre ...

STANKO: Dober večer, gospa Ema.

Gospa Ema se zanje več ne meni, začne se spravljat na pare.

EMA: Mi ne gre iz glave. Če je res, da je bila Dani že noseča tisti zadnji večer, potem sem bila jaz skoraj nona ... Škoda, da so ju ustrelili. Ostala sem brez moža, brez zeta, brez sina, brez hčerke. In brez vnučka. Tako nimam zdaj nikogar, ki bi mu lahko pekla pinco. Mi je za umret, meni je tako samo še za umret ...

DANI: Joj, mama! ... Ne gre, da ne bi bila zvezda tudi zadnji večer, ne? Ni za upat, da bi odšla mirno in tiho, kot dobra stara gospa?

EMA: Ti pa kar tiho, punčka moja. Mrtvi ne govorijo. Mrtvi molče kričijo in od tvojega kričanja me že pošteno ušesa bolijo!

DANI: Od kar sem poročena s pesnikom, v moji družini vsi pesnijo. Vsi, razen njega ...

STANKO: Hvala, hvala, preljuba žena.

PINKO: Pizda sta vidva dolgočasna, no!

Pride Angelo z rožami.

DANI: O moj bog, spet te rože ...

ANGELO: Gospe Emi sem jih prinesel ... Gospa Ema!

EMA: Angelo, ne poslušam te! Ničesar več ne slišim! Mrtva sem! Vsak čas bom! In moja hči mi ne dovoli imet zadnje besede!

ANGELO: Gospa Ema, kaj če bi tudi letos odšli v Dobrno?

EMA: A ne vidiš, da bom lih zdej umrla?! Ma komu jaz to razlagam, sama sebi ali kaj?

ANGELO: Slovenska zdravilišča bodo šla vsa zu grund, vi pa imate veliko, lahko bi pomagali, lahko bi investirali ... Eni nimajo niti za pod lonec. Vi pa niste nikoli trpela lakote. Tudi, ko so bili najbolj grdi časi, vam ni ničesar manjkalo, ste imeli telefon, radio, kolo ...

EMA: Pokliči Nemce, naj oni investirajo ... Jaz nimam nič več, samo še bridko smrt pred sabo ... Kaj me tako gledaš, Angelo, kaj bi rad?! – Za tisti prstan sem ti dala že zdavnaj, samo sem ti tudi povedala, kako bo, pa me nisi hotel nič slišat. Tako da ne ti zdaj meni “Gospa Ema, gospa Ema, slovenska zdravilišča so vsa u kurcu ...” Veš, kaj vse je danes v kurcu? Če stare, dostojanstvene, rešpekta vredne gospe začnejo tako grdo govorit, potem smo res v krizi vrednot, potem je vseeno, če gre zu grund še kako zdravilišče! Ma kaj ti čem govorit, itak ne razumeš nič razen rože, rože, adijo! ...

Ema se uleže. Angelo ureja rože okoli nje, Rina se zopet posveča še drugim detajlom ... – V govorilnici začne zvoniti telefon. Zvoni, zvoni, zvoni ... Nikomur ni za dvignit. Vsem začnejo zvoniti tudi mobiteli v žepih, poskušajo jih utišat, izklopiti zvonjenje, Pinko prereže kabel, ki gre iz telefonske govorilnice v morje, ampak nič ne pomaga, kar zvoni, zvoni, zvoni vsevprek ... Pridružijo se še cerkveni zvonovi ...

DANI: *stopi k Stanku. In ga dolgo molče gleda.* – Spet mi je tako mokro okoli srca. *Ji nepopisno dobro dene.* – Kako dolgo že nisem čutila te mokrote ... Prosim, pokrižaj me.

STANKO: *Jo prekriža.* – Čas je.

DANI: Ne, časa ni več, čas se je ves iztekkel ...

STANKO: Ne moreva se izogniti ...

PINKO: Deja vu.

DANI: *vstopi v telefonsko govorilnico. Okleva. Odlša. Toliko je neizgovorjenega, toliko nedoživetega, toliko vsega, česar preprosto ne bo mogoče “not prinesti” ... – Če bi jaz živela v 21. stoletju, bi patentirala umetne gamete ... Imela bi privatno prakso, celice odraslega moškega ali odrasle ženske bi spreminjala v matične celice in matične celice v semenčice ali pa v jajčece; ... Osrečila bi veliko parov ... Stanko, tudi naju bi osrečila ... Naučila bi te govoriti lepe besede ... Ne*

samo v pesmih, ampak takole zares, da bi svoji ženi, v živo, iz oči v oči, brez vsake zadržanosti in tudi brez razloga, iz čistega užitka, govoril lepe besede, mehke, dolge lepe besede, dolge kot jara kača ... Če bi ti šlo zelo težko, bi ti najprej kupila psa, ljubko majhno psičko, z njo bi zmoget, njej bi gotovo govoril vse tiste bližnje besede, ki sem jih jaz tako obupno želela slišat od tebe, pa ti niso in niso hotele zdrsnit z jezika ...

STANKO: Dani, dvigni slušalko.

PINKO: Dvigni jo uzalud ...

DANI: Spomnim se, ko si prvič prišel v naš bife ... Zadnjo nedeljo v juliju ... Naročil si svinjino in zelje ... Potem si stopil k pultu, tam sem stala jaz in se delala, da berem ... Dišal si po svežem potu, papirju in še po nečem ... Ostrem. – Si se res zaljubil vame v prvem trenutku, ko si me zagledal?

STANKO: Dani ...

DANI: Rada bi vedela, kdaj si se zaljubil vame ...

STANKO: Jaz ti tega ne morem povedat tako, kot bi ti to rada slišala ...

DANI: Si se sploh kdaj zaljubil vame?!

STANKO: Dani ...

DANI: Me ljubiš? Stanko, me ljubiš?!

RINA: *Najprej preveri in potem potrdi, da je Ema končno umrla.* – Okej. Finita la storia. E andata in pace ... Almeno lei ...

PINKO: Deja vu, deja vu, deja vu. Dani, daj ...

DANI: *Stanku.* – Vsakič, čisto vsakič, ko me pogledaš ... Se meni vse ustavi. Še vojne ni več, še mama ni umrla, še brata mi niso ubili in očeta mi niso vrgli v zrak ... Jaz se vedno s takim užitkom ljubim s teboj ... Od prvega trenutka, ko si me pogledal v oči, sem se v mislih ljubila s teboj ... Ko sva si bila najdlje, sem te čutila iz svojega gumbka med nogami ven in ob vsaki misli nate sem bila takoj tik pred vrhuncem ... Kot bi se tvoj kitast ud na veke vekov zagozdil v meni in me butal, butal in butal v mojo tebe in tvojih otrok lačno maternico ... Prodam svojo dušo hudiču, če lahko še enkrat obliznem tvojo levo bradavičko ... Daj da te polížem, Stanko ... *Dviga Stanku majico, Stanko jo odriva ...* – Vedno, ko poslinim tvojo levo bradavičko, tako divje zacveti ... *Dviga Stanku majico, Stanko jo odriva ...* – Stanko, plis, samo še enkrat, samo še enkrat ... *Dviga Stanku majico, Stanko jo odriva ...* – Pa kaj, fak, no ... *Zajoka.*

STANKO: Dani. *Jo drži za ramena, proč od sebe.* – Čas je. Čas je.

DANI: Dahni mi v obraz, ljubi moj, rada bi odšla v tvojem vonju ...

STANKO: *Hladno.* – Dani.

DANI: *Tiho zahlipa.* – Prekleta poezija, prekleta društva pisateljev, prekleta politika, prekleta poslanstva, prekleta višja poslanstva, prekleti cilji, prekleti smisli, prekleti Slovenci! Stanko, če bi bila psica, kaj bi bile tvoje zadnje besede meni?! Kaj? Pizda, kaj bi mi rekel, če bi bila psica, kaj bi mi rekel minuto pred evtanazijo? Bi mu pustil, da te še zadnjič polížem?! Pizda Stanko ... *Dvigne slušalko. Dolg rafal. Ratataattatataaataaaa. Pinko in Dani padeta pod streli. Stanko stoji in gleda na trupli pod sabo. Dolgo stoji tako, ves sam in molčeč.*

ANGELO: *Stanku, z gnusom ...* – Si ti ena mona, ej...

Stanko gleda Daničino truplo.

ANGELO: *Kar ne more verjeti, da ji ni nič rekel, dokler je bila še živa.* – Pizda, si ti ena mona ... *Stanko kar gleda in gleda mrtvo Danico na tleh.*

STANKO: Nihče se me nikoli ni dotaknil tako kot ti ...

Poslednji strel. Pade tudi Stanko.

Ostaneta samo Rina in Angelo. Začneta pospravljati prizorišče.

ANGELO: *Nejeverno, Rini.* – Ma je bil mona, ne? Je bil, ne? Vse bi dal za domovino, svoji ljubi pa en tak ušivi nič ... *Publiki.* – Saj po tistem smo vsi nekako živeli ... Veliko sem hodil na romanja. Vsepovsod. V Španijo, Francijo, Jeruzalem. Molil sem za dušo gospe Danice ... Zelo sem jo pogrešal. – Svet je zelo lep, ampak z gospo Danico je bil pa še lepši ... Bil sem na Švedskem. Sonce ob polnoči ... Cel dan je bilo svetlo, ko smo jedli, je bilo svetlo, ko smo spali, je bilo svetlo ... Zakaj je nisem takrat, ko so jo ubili, naložil na vlak in jo odpeljal v Skandinavijo ... Na svetlobo ... Gotovo bi se zbudila. – Dani, naložil bi te na sanke in eskimski psi bi naju vlekli ... Šla bi na Finsko, gledala jezera ... – Pa saj z Rino sva srečno živela do konca najinih dni. Jaz sem vrtnaril, ona je imela ambicije, v Nemčijo sva enkrat tudi šla, ampak naju je grozno zeblo gor v Hannoveru ... Ni za bit tam, podnebje je za se ubit, in ljudje se tako brez razloga nikoli ne objamejo. Italija nama bolj ustreza, jaz imam rože, Rina ima svojo Interneto, denarja ni dosti, ma enkrat na leto si pa vseeno privoščiva teden dni v toplicah, greva v Slovenijo, tu imate radi tujce ... – Če bi z Rino imela hčerko, bi hotel, da ji je ime Danica. Ampak nama bog ni dal otrok ...

RINA: *Lasciamo stare, Angelo ... Andiamo. V odhajanju.* – Addio signora. – Come va? Sta comoda? É giusto sa che se ne sia andata. Il vecchio deve andare e lasciare posto al nuovo. Verrò ad accenderle una candela ogni domenica. Qui non c'è più tanto da fare ormai: il giardino è andato al comune, la casa la stanno, rimettendo a posto per il console sloveno. Hanno messo i parchetti nuovi

sa, in tutte le stanze tranne che in una. Non so perché, avrebbero potuto far tutto nuovo. Anche la facciata è nuova. Vedrà, verrà benissimo ... – L'appartamento di Dani, però non l'ho più trovato però. Avranno buttato giù l'edificio e avranno costruito qualcosa di nuovo ... Non so, ormai non mi trovo più. – Beh, è proprio ora di andare. Addio, gospa. Magari le canto qualcosa, hm?

Rina poje.